

FOAIA POPORULUI

Prețul abonamentului:

Pe un an 2 fl. (4 coroane).
Pe o jumătate de an 1 fl. (2 coroane).
Pentru România 10 lei anual.

Abonamentele se fac la „Tipografia”, soc. pe acțiuni, Sibiu.

Apare în fiecare Duminecă

INSERATE

se primesc în biroul administrației (strada Poplăcii nr. 15).

Un șir garmond prima dată 7 cr., a doua oară 6 cr. a treia oară 5 cr.: și timbru de 30 cr.

Cum se nutrește șovinismul.

Zilele acestea au eșit în tipar două cărți ungurești, cari ne privesc mai de aproape. Una este cartea lui *Beksits*, despre care am făcut pomenire în numărul trecut, ear' a doua e scrisă de *Jancsó Benedek* și se ocupă cu luptele și nisuițele noastre, începând de pe timpul răscoalei lui *Horia*.

Amândouă aceste cărți sînt caracteristice.

Beksits e cunoscutul scriitor unguresc, care mereu a făcut planuri cum să ne maghiarizeze Ungurii. El, și dimpreună cu el toți Maghiarii, au fost de credință, că ne vor pute maghiarisa cu deosebire prin școale. De aceea s'au năpustit asupra școalelor noastre, le-au prigonit și le prigonesc și fiindcă nu ni-le pot lua, ne-au silit să introducem în ele limba maghiară. Apoi unde au putut, au întemeiat școale de stat, în cari se propune ungurește; școalele grănițrești le-au făcut în comunale, ca mai ușor să le poată aduce în vârtejul de maghiarisare.

Și cu toate acestea maghiarisarea nu merge înainte. S'a incredințat despre aceasta, se vede, și *Beksits* și în noua sa carte zice, că trebuie să purcedă pe alt temei, nu ca până aci, pentru facerea *statului național*. Și face planuri grozave coconul *Beksits*. Zice, că Maghiarii trebuie să-și înmulțească neamul și să întărească țărănimea și în chipul acesta să ne cutropească. E vorba adevărat să se ridice poporul maghiar pe cale *măiestrită*, dar' tocmai aceasta nu se poate, de oare-ce popoarele nu se pot

face și sporî pe cale măiestrită, ci pe cale naturală.

Planurile cele mai nouă ale lui *Beksits* întocmai așa nu vor isbuti, cum n'au isbutit nici altele, pe cari au voit Maghiarii să le împlinescă.

Dar' cu toate acestea cartea face mult rău, atât nouă, cât și Maghiarilor. Pe Maghiari această carte îi face și mai închipuiți, îi leagă în visuri dulci, pe cari vor încerca poate să le ajungă. Ear' de aci se naște o luptă contra noastră și neplăceri și dușmăni.

A doua carte a lui *Jancsó Benedek* nu privește viitorul, ci trecutul. *Jancsó* înșiră în cartea sa aproape tot ce s'a scris despre marile și însemnatele noastre evenimente naționale, cum e răscoala lui *Horia*, luptele dela 1848 etc., dar' le dă așa o tălmăcire, care se placă Maghiarilor. Astfel, ca să amintim un singur cas, din istorisirile și deducerile lui reese, că *Iancu* la 1848—1849 a greșit luând în mână arma de apărare. Și de ce a greșit? Pentru-că a luptat contra Maghiarilor, căci e o greșală a lupta în această patrie contra Maghiarilor, chiar și dacă ei voesc să-ți răpească limba și să te calce pe cap.

Ei eată, așa sînt cărțile ungurești asupra lucrurilor noastre. Una arată, că în trecut au avut drept Maghiarii, numai ei, ear' alta le pune în vedere lucruri frumoase în viitor, cari însă nu se ver pute împlini nici-odată.

Așa s'a făcut în Ungaria de treizeci de ani încoace, de când Maghiarii au puterea în mână. Prin foi și tot felul de scrieri s'a nutrit și dezvoltat șovinismul, cum se nutrește și acum prin aceste două cărți, despre cari scriem.

Aceasta nu e spre binele patriei, căci prin ea nu se propagă buna înțelegere, dar' pentru aceasta nu noi sîntem de vină.

La starea noastră. Duminecă, în 1 Octombrie c. n., s'a ținut o consfătuire de fruntași ai partidului nostru național din deosebite părți ale Ardealului și Ungariei. Consfătuirea a întrunit-o presidentul comitetului central electoral al partidului național, *Dr. Ioan Rațiu*, în înțelegere cu comitetul.

După o examinare amănunțită a stărei noastre politice, s'a constatat, că cei întruniți consimt pe deplin cu dl president și cu comitetul întru a susține neștirbit programul nostru național, hotărârile conferențelor noastre naționale și îndeosebi a susține politica de pasivitate și organizațiunea partidului român, în ciuda tuturor opreliștilor ungurești, și a tuturor rătăcirilor unor Români, cari se apropie de Unguri.

Pentru pace. O foaie italiană aduce știrea, că Țarul Rusiei se ocupă cu ideea de a convoca la primăvară de nou o *conferență de pace*. De astădată însă nu se va mai adresa guvernelor cu propunerea sa, ci de-adreptul domnitorilor.

Administrație maghiară. *N. Pester Journal* ne spune, că dl *Nenițescu*, secretar general în ministerul român de interne, a umblat pe la *Buda-pesta*, ca să studieze instituțiunea judecătorei administrative, dat fiind că și

FOIȚA.

Cine ce seamănă — seceră.

Povestire de *Ioan Bochiș*, preot în Borșa. (Urmare).

Și așa căpovit de cap se aruncă asupra mamă-sa și începe a o sugruma — fără să bage de seamă, că tatăl-seu între acestea sta pe pragul ușei, uitându-se și ascultând toată întâmplarea; dar' odată cuprins de mânia sare asupra ficiorului și așa-l lovește cu pumnul în cap, cât îndată cade la pământ și i-se pornește sângele pe gură și pe nas.

Mama scăpată de asuprea ficiorului, și văzându-l că-i bulbucă sângele pe gură și pe nas, cugetă că a murit, și pe neștiute afară de sine strigă: »Vai, tată, ți-ai omorît băiatul!« În perderea sângelui i-s'a ușurat capul ficiorului, și nu peste mult și-a venit în ori. Stoi-

coaie fuge după apă rece, spală sângele de pe ficior, îl pune în pat, și în ziua următoare nu i-a fost nimic.

Stoica în noaptea aceea puțin a dormit, l-a cuprins griji de viitorul ficioru-so, i-a venit în minte cuvintele Scripturii: Blăstemat de Dumnezeu este cel-ce mânia pe mamă-sa — și vede întâmplarea de-aseară, și earăși i-a venit în minte cuvintele preotului: »Cine ce seamănă — seceră« — și conștiința lui era foarte turburată. Și până acuma sau mai ivit asemenea întâmplări în casa lui Stoica, deși nu în așa măsură.

De multe-ori sta lelea Anuță gândită — o dorea inima cât mai nu se rupea, a căzut bolnavă de necaz, și nu arare-ori își ruga moartea. Acuma curat a văzut greșeala în creșterea pruncului seu, când toate i-au fost iertate. A venit postul mare, s'au pus amândoi bătrânii, — nu de ani bătrâni, ci de necazul pruncului lor, — la rugăciuni, au început a cerea casa lui D-zeu mai

adese-ori, în toată Dumineca a asculta sfânta liturgie și căzania, a-și mărturisii păcatele, și așa cercau mângăiere în credință pentru creșterea greșită a pruncului lor.

Stoica înainte de vreme a cărunțit, — abia era de 50 de ani și așa era cași-cum ar fi fost de 70 de ani. Zile bune nu a mai avut, pentru-că soartea ficiorului seu neîncetat îl supăra.

II.

Are Românul o zicală potrivită, și anume: »Tot sacul își află petecul«. Această zicală o aplică la aceia despre cari se îndoeste lumea, că se vor pute însura. În Pădureni mulți erau de credință, că într'adevăr Grigore nu-și va afla nevastă — după purtarea lui — dar' s'au înșelat.

Grigore după toate smintelele lui ce le avea, totuși avea loc între ficiorii șatului cei mai aleși. Mamă-sa, deși era el ca el — totuși îi ținea vestmintele

pentru România e proiectată înființarea unui for suprem independent administrativ. Ne mai spune foaia numită, că dl *Nenișescu* a umblat și prin provincă ca să studieze *administrația maghiară* și — *catastrul*, și-și încheie comunicatul astfel: »Sperăm, că reprezentantul guvernului român va fi învățat din cele văzute, cum *nu trebuie* să fie administrată o țară». Scurt și bine!

CLUB POLITIC. Am anonțat că guvernul maghiar a denegat aprobarea statutelor societății politice *fiumane*, trimise lui spre încuviințare. A străbătut acum în public, că motivul acestui denegări e următorul: în statute se zicea, că scopul societății este apărarea naționalității italiene, ceea ce guvernul unguresc, care nu cunoaște decât »o singură națiune alcătuitoare de stat» în Ungaria, nu a putut admite. Statutele au trebuit deci să fie modificate în acel înțeles, că »scopul societății este apărarea limbii și a culturii italiene». Și să nu riți?

Românii macedoneni.

Celebra revistă »*Petermanns Mitteilungen*» din Berlin a publicat de curând sub titlul »*Contribuiri la etnografia Peninsulei-Balcanice*» un articol de dl *R. de Mach* asupra situațiunii culturale și a raporturilor etnografice din Turcia. Despre Români, autorul se exprimă în următorul mod:

»Românii abia în timpul din urmă au început să lupte pentru școală. Ei, întocmai ca Sârbii au avut să sufere foarte mult sub stăpânirea bisericească a patriarhului grecesc. Dar' îndată ce s'au hotărât să lupte, ei au dus lupta lor cu multă pricepere, ca și Bulgarii. Cât pe aici era, ca comunitatea bisericească dintre ei și Greci să fie ruptă, Spiritul practic al poporului român a spriginit pe conducătorii mișcării.

Continuând, autorul procește Românilor din Macedonia un viitor strălucit, mai ales dacă ei ar isbuti să se rupă de cătră patriarhia grecească și să-și întemeieze o organizație bisericească națională.

Dl Mach face apoi o scurtă statistică despre școlarele din Macedonia, în care spune:

în rînd bun. Deși el prăda, totuși părinții lui cu o cruțare bună duceau rînd bun la casă, de rîndul casei nu s'au lăsat. Stoica era fâlos când mina boii la țîrg, cât ca ai lui nu mai erau, sau când venia acasă dela țîrg cu cei mai frumoși viței, ear' lelea Anuță din unt, caș, găște, poame, făcea bani frumoși.

O nevastă de treabă și cu înțelepciune nu odată a îndreptat și pe cel mai sburdalnic tîner — prin iubire și încrederea pusă în Dumnezeu. Așa-și cugeta și Stoica, și se ruga lui D-zeu să-și dăruiască ficiorului seu o atare muiere, care să-și îndrepte și să le pună toate la cale bună. A te însura bine nu-i lucru de șagă. Un tîner cu frica lui D-zeu și cu purtare bună în această privință e cu mult mai norocos. El se ferește de a face cunoștință cu fetele până nu-i vine vremea nsuratului — că atare tîner ține, că nu-i bine a te juca cu focul, — după aceea se roagă lui D-zeu, la Maica Sfântă, cere sfatul părinților sei, și a părintelui

În vilaietul Salonic sînt 18 școale românești cu 944 școlari; în Üsküb 1 școală cu 45 elevi; în vilaietul Monastir 34 școale cu 1705 elevi; în sandșacul Selfidșeh 12 școale cu 575 școlari și în fine în vilaietul Ianina 15 școale cu 400 elevi, la un loc: optzeci școale cu 3678 școlari.

De peste săptămână.

Întîlnirea Metropolitilor nostri. — Congresul Orientaliștilor în Roma. — Din Austria. —

Luni, în 2 l. c. cei doi vrednici capi ai bisericei române, Escelențiile Lor Metropolitii români *Meșianu* și *Dr. Mihályi* au avut o întîlnire. Lucrul s'a făcut așa, că Metropolitul *Meșianu*, ales nu de mult, a făcut — după-cum se cuvine — vizită Metropolitului *Mihályi* dela Blaj, care e mai de mult Metropolit român în Ardeal.

Metropolitul *Meșianu* a sosit la Blaj cu trenul dela 12, însoțit de vicarul, Preacuvioșia Sa *Dr. Il. Pușcariu*. La gară au fost primiți de secretarul *Dr. Isidor Marcu* și de alți trimiși, apoi la înțrarea în reședință de Escel. Sa Metropolitul *Mihályi*. După sosire Metropolitul *Meșianu* a fost salutat de corporațiile din Blaj, cari rînd pe rînd s'au înfășoșat înaintea Lui. Plecarea înderēt la Sibiu a fost Marți, când Metropolitul *Meșianu* a fost petrecut la gară de mai mulți canonici, în frunte cu prepositul *I. M. Moldovan*.

Primirea Metropolitului în Blaj a fost foarte călduroasă. Cei doi Metropoliți s'au îmbrășoșat cu dragoste frățească și din această numai bine poate urma, adecă *iubire între uniți și neuniți*, ca între frați, cum este și între vrednicii nostri Metropoliți. Se pare, că ear' vor sosi timpurile de bună înțelegere și mărire de pe vremea celor doi mari Metropoliți: *Șuluș* și *Șaguna*....

Joi, în 5 Octomvrie s'a deschis la Roma (în Italia), congresul sau adunarea Orientaliștilor (Răsăritenilor). Orientaliști se numesc o mulțime de oameni învățați, din toate națiile, cari se ocupă cu studiarea și facerea cunoscute a țerilor și popoarelor din răsărit (Orient), începînd de pe la noi, până departe în China și Japonia. Acești învățați, întruniți

sufletesc la căsătorie, — nu se uită atîta după zestre și obrazele rumene, cât după purtarea bună morală și hărnicia fetei, cu care se simte fericit a se înfățișa înaintea altarului lui D-zeu, amîndoi curați la suflet și trup. Nu de acestia ficiori a fost Grigore; încă nici că 'i-a fost răsărit bine mustața și cu de acele lucruri își bătea capul, cari nici că se cuvine a le pune pe hărțile. Nici n'a fost barem o fată în Pădureni, care să se mărite după el, de aceea a trecut dealul în satul vecin.

În Văleni era cu numele un Vultur Andreiu, care avea o fată de măritat — cu care Grigore s'a cunoscut la bălciul din vară. Fața-i rumenă rotunjoară și statura-i svelță 'i-a plăcut lui Grigore, și de atunci 'și-a pus ochii pe ea. Că Floarea ar fi fost chiar fată rea, nu se putea zice, dar' încrezîndu-se în frumusețea și zdrăvănia ei — era sumeață, batjocoritoare, ușuratică la minte, și poate acestea au fost causele, că în satul

în însoțire, își țîn anul acesia adunarea la Roma.

Pentru noi, Orientaliștii sînt de însemnătate, de oare-ce noi Români sîntem așezați la marginea răsăritului și avem multe din răsărit, precum legea, obiceiuri etc. De altă parte adunarea dela Roma earăși ne încântă, căci *Roma e leagănul nostru*, unde stă și azi columna împăratului *Traian*, urzitorul neamului nostru românesc.

De aceea Români s'au și interesat de acest congres luând parte mulți la el, se înțelege mai mulți din România, ear' dela noi doi inși. Conducătorul lor este vrednicul *V. A. Urechia*.

Foile italiene întimpină cu veselie pe Români, ca pe frați. Români nostri vor țînē multe vorbiri (disertații) din știință, între cari una va fi despre noi Români de sub jugul unguresc.

Un alt lucru frumos fac Români, că vor depune o *cunună de bronz*, dusă anume dela București, *la columna lui Traian*, încununându-o....

Cu un cuvînt Români se vor purta foarte frumos și vrednic, ridicînd în fața lumii culte cîntea neamului de Român.

Mai amintim, că la congres iau parte la vre-o 500 de învățați din toată lumea. Români au sosit peste 20 și mai merg. Trimiși Ungariei sînt 5, între cari 2 *Jidani* (*Goldzieher* și *Vámbery*), un Neamț (*Ant. Hermann*) și abia 2 Unguri (*Kunos* și *Balint*)....

În Austria s'a format noul minister, în frunte cu *Clary*. El este un minister de dirigători, format la dorința M. Sale Împăratului, dîndu-i-se unele însărcinări, cari are a le împlini. Astfel noul minister are să retragă *ordinațiunile* cele de limbă, să concheme parlamentul, să aleargă delegațiile și să voteze cuota. Ordinațiunile de limbă se retrag, ca să se facă pe placul Nemților și ei să spriginească noul guvern.

Vom vedē, dacă noul minister va pute întruni majoritatea.

Din Praga altcum se vestește, că Cehii nu se pot împăca cu noua stare ce li-s'a creat, prin numirea unui guvern pentru *Austria* care nu e pe placul lor, și are misiunea de a fi tocmai în contra lor. Nemulțumirea lor are să isbucnească în curînd, cu forță elementară. Deocamdată ea ferbe și își caută loc de eșire. Asupra *formeii* nu sînt încă în curat

ei nu s'a aflat nici un tîner care să 'și-o facă mireasă. Grigore nu mult 'și-a bătut capul să cerce după purtarea și însușirile Floarei, e destul lui că-i frumoasă, zdrăvăna și 'și-a pus ochii pe ea să-și fie nevastă. Destul 'i-au spus oamenii și Floarei să aibă grije, că Grigore e un bețiv, om leneș și altele, nici grije de toate n'a avut. Floarea abia a așteptat să se vadă mireasă și nevasta lui Grigore, să se vadă așezată în casele lui Grigore cele frumoase, cu atît mai tare, că știind ea, că la toată averea lui Stoica singur Grigore e moștenitor. Chiar când cugeta la slăbiciunile lui Grigore își zicea: »numai să mă ved lîngă el, îl voi îndrepta eu».

Stoica cu muierea sa să împotriveau, și destul îl sfătuiu pe Grigore să nu iee pe Floarea, că nu-i de casa lor, dar' Grigore hotărît le zicea: »De nu mă lăsați să mă însor pe placul meu, asta și asta voi face, is mai în stare să mă prăpădesc, decât să mă las de

Cehii. Cei mai tineri fac propagandă pentru ideea, ca toți deputații cehi să-și depună mandatele și se începă de nou politica de *pasivitate*. Ideea aceasta e spriginită cu mare căldură și din partea presidentului clubului Cehilor tineri, *Engel*, dar majoritatea încă nu e câștigată pentru această formă de luptă. Majoritatea cere înscenarea unei *obstrucții energice* în reichsrath, și anume imediat după deschiderea reichsrath-ului. Furtuna va izbucni însă cu toată puterea în *Praga*, unde se prevăd de pe acum lupte de stradă și vătășări de sânge, așa că punerea orașului acestuia în stare de asediu e aproape sigură. Cehii tineri din reichsrath au luat angajamentul, ca în momentul în care noul guvern austriac își va face apariția în reichsrath, să întoneze cu glas puternic imnul național *Hej Slovane*. Deschiderea reichsrath-ului are să fie deci foarte — interesantă.

DIN LUME.

În preajma războiului.

Am amintit de mai multe ori, că între Transvaal și Anglia s'au ivit mari neînțelegeri, din pricină, că Anglia pretinde unele lucruri dela locuitorii din Transvaal, cari se numesc *Boeri* (Buri). Între altele cere, ca Boerii să dea drepturi cetățenești Englezilor, merși acolo nu de mult.

Neînțelegerile se vede, că vor duce la războiu. Lucrurile au ajuns așa de departe, încât poate că în câteva zile vor răsună în Africa-de-meazăzi — unde se află Transvaalul — puștile și tunurile.

Peste tot se fac pregătiri de războiu din amândouă părțile.

În Transvaal este stare de războiu, deși de fapt războiul încă nu s'a început. Circulația trenurilor între Transvaal și țeara vecină Natal s'a sistat. Pe trenuri se transportă numai soldați, la graniță, unde probabil că mâne-poimâne vor răsună primele pușcături.

Boerii sunt însufleșiți pentru războiu. În *Pretoria* s'a vestit prin afișuri, că judecătoriile își sistează deocamdată activitatea. Trupele din *Pretoria* au plecat alaltăieri la graniță. Întră în oaste ca voluntari oameni între anii 16—60. Sunt înrolați cei mai fruntași bărbați, un ministru, deputați, juzi, avocați, rudenii de ale presidentului *Krüger* etc.

O depeșă din *Londra* anunță, că atacul îl vor începe probabil Boerii.

Floarea. În sfârșit s'a făcut nunta după toată rînduiala, cu mult alaiu.

La nuntă toți mâncau și beau, să veselesc, voe bună până 'n pod, numai *Stoica* cu *Anuța* lui stau la o parte supărați — presimțind, că această căsătorie le va aduce și mai mare supărare. Și bănuiala lor era cu atâta mai mare în ziua cununiei — se spunem adevărul — cugetând la aceea, că toată averea lor 'și-o au fost transcris pe *Grigore* cel bun, că numai așa a vrut *Floarea* să se cunune cu *Grigore* — ce e drept susținându-și dreptul de folosință până vor trăi. Prietenii, vecini buni, cumetrii, toți 'i-au sfătuit să nu facă lucrul acela, că s'a întemplat că și pruncii cei buni după-ce 'și-au transcris averea pe ei încă au fost nemulțumitori, să nu-și pună viitorul în mâna lui *Grigore* cel răsfățat. Aceste griji se învîrteau prin creerii lor, și de aceea ei nu se bucurau cu ceialalți nuntași, dar' acuma era după ploaie — căciulă de oaie.

Din Sârbia.

— Deschiderea scupcinei. — Osândiții. —

Luni s'a deschis la *Niș* scupcina Sârbiei. După serviciul divin, la care deputații au luat parte în corpore, s'a făcut deschiderea, apoi s'a purces la formalități, alegându-se comisia de verificare etc. După-ce scupcina va fi constituită se va face deschiderea solemnă.

Pentru osândiții prin tribunalul special nu este în prospect o apropiată grațiere. Dovadă, că cererea de grațiere a lui *Taușanovici* a fost respinsă și că osândiții au fost transportați în diferite temnițe. Pe *Taușanovici* și pe soții sei condamnați la 5 ani 'i-au transportat în *Pojarovat*; din cei osândiți la 20 de ani, o parte au fost duși în *Niș*, alții în fortăreața din *Belgrad*, ear' pe generalul *Nicolici* și pe avocatul *Jivcovic* se zice că 'i-au transportat în mica fortăreață *Fetislam*, care se află peste *Dunăre* dela *Turnu-Severin*. Acestia doi sînt cei mai crudel loviți și eventuala grațiere va urma pentru ei mai târziu. Osândiții au fost transportați tot în timp de noapte.

Stiri mărunte.

Primirea de care a fost împărțită principele *Ferdinand* la *Viena*, a făcut o impresie din cele mai bune în toată *Bulgaria*. — Principele a sosit în 28 l. c în *Rusciuc*, unde 'i-au eșit spre întimpinare toți ministrii.

Răscoala în *Venezuela* continuă. Generalul răsculaților *Castro* a avut la *Valencia* o luptă cu trupele guvernului, comandate de *Andrade*. *Andrade* a perdut 1500 de oameni morți și răniți. Perderea răsculaților e neînsemnată.

Crisa ministerială din *Spania* s'a rezolvat. Nu s'a retras întreg cabinetul, ci numai unii ministri, denumindu-se alții noi. Nou ministru de războiu e generalul *Arcaraga*, care a declarat că va încerca să facă toate economiile posibile, fără să desorganizeze apărarea națională.

Ce avem de făcut?

(Urmare și fine).

În nrul 37 al *«Foi Poporului»* am arătat, că un spine din cele-ce ne stau în calea înaintării este, că nu avem peste tot locul școale corespunzătoare și am spus ce avem de făcut în privința aceasta. Al doilea spin în calea înaintării noastre este împrejurararea, că nu în tot locul avem oameni de școală cu tragere de inimă pentru muncă. Aici asemenea trebuie să lucrăm, ca lucrurile să se schimbe.

A trecut nunta, tinerii trăiau ca și doi porumbei la olaltă, se bucurau bătrânii de ei. *Floarea* la început și de rușine nu să mesteca în nimic și toate mergeau bine la casa badei *Stoica*.

Așa zic gurile cele rele: »Că nora să fie ca ângerul, totuși nu 'i poate face pe voe la soacră«. Câte case, atâtea datini. Soacra se leagă morțiș de rîndul casei sale, nora nu poate uita apucăturile mamei sale. Una învirte lingura în oală spre dreapta, alta din contră spre stînga, una face plăcinta încrețită, alta învîrtită, și așa mai departe. Și din nimicuri ca acestea să ivesc ântăiele ciocniri între soacre și nurori. Dacă fiește-care numai nițel ar ierta din ale sale, ar fi sfîntă pacea, dar' cuvîntul acesta a »ierta« multe muieri nu voesc a-l cunoaște, dar' ce 'i mai mult, că se amestecă și bărbații între împotrivrile lor, de unde apoi e gata cearta și împărecherea. (Va urma).

Fraților învățători!... Stee-vă tuturor la inimă sfînta cauză a națiunii, de a înainta și a înflori. Lăsați tot ce a fost rău până acum. Și chiar dacă vre-unul din voi până acum nu 'și-a împlinit mulțumitor chemarea sa, să nu creadă că nici pe viitor nu o poate face aceasta. Puneți-vă pe lucru. Cetirea mai ântăiu a acelor studii ce privesc munca noastră ne pot numai ajuta și apoi treptat vă ocupați cu toate celelalte. Nu perdeți vremea înzădar! An de an vă înmulțiți biblioteca voastră prin cărți, cari sînt mai folositoare muncii voastre. Credeți, că acela, care are atragere spre frumoasa carieră de învățător, de ar avé cât de puține cunoștințe, prin ocupare neîntreruptă poate a-și îmbogăți cunoștințele — ajungînd între cei dintăiu.

Fiiți, fraților, cu tragere de inimă întru instruirea elevilor voștri. Căutați ca ceea-ce le propuneți să le fie folositor în viață. Decât multe și rele (fără folos), mai bine puține și bune (folositoare).

Și apoi bucuria voastră cea mai mare să fie a vedé că sînt de față zi de zi la prelegeri toți elevii voștri și nu să vă îndestuliți numai cu cățiva.

Fie ori-ce timp va fi, nu vă uitați că un părinte vi-se plînge că are cu copilul seu cutare și cutare lucru grabnic. Tu nu îngădui, că 'mi-s'a dat ocazie a esperia, că asemenea părinte 'și-a pus copilul acasă să-și vadă de vite, ear' el toată ziua a beut în cărcimă, alt părinte 'și-l mină cu porcii, ca să nu plătească la păstor, ori cu un miel, și cu găștele, altul îl pune biet să legene maicei sale, ca ea să poată mai bine povesti cu vecină-sa, și rar că-l întrebuințează vre-unul la lucrul pentru care îl cere. Alții încă spun că copiii lor sînt bolnavi, numai ea să nu-și trimită la școală. Sînt unii ear', cari înadins nu-și trimit, căci zic ei, c'apoi nu plătesc la plata învățătorului ș. a.

Faceți un mare păcat dacă lăsați, ca elevii voștri să întrerupă prelegerile afară de timpul prescris pentru ferii. Cei-ce au făcut legea, înțelepțește au lucrat. Că copilul până e de 12 ani nu e în stare de a lucra, fără s'ar potieni în desvoltarea trupului seu.

Și ce e mai mult, dacă ai lăsat copilul să lipsească la rugarea părintelui seu nepriceput, el rămăne neînvățat, și când va fi mare și va vedé că-și e rău a nu ști carte, atunci nu numai el însuși, dar' și tatăl seu te va învinui, zicînd: că învățătorul, ca om cu minte trebuia altcum să facă, el a știut că noi sîntem neștiutori, de ce ne-a lăsat în voe și nu ne-a îndreptat.

Ține-ți deci tu rîndul așa, precum 'ți-l cer mai marii tîi și legea și nu cruța în arătarea absențelor pe nimeni.

Și te asigur, că deși la început vei fi socotit de om rău, dar' la urmă vei lăcrîma de bucurie auzindu-ți recunoștința ce o vei primi după munca ta.

Despre al treilea spin — care e, că poporul nu este peste tot locul spriginitor la ceea-ce e bun și folositor — ar trebui să zic că e mai greu de sfîrșit, căci poporul nostru încă în multe locuri nefiind cărturar nu prea vrea a înțelege ori-ce, dar' contînd la aceea, că el dela natură fiind înzestrat cu însușirea de a se pleca sfaturilor bune, se va îndrepta și urmînd poveștelor ducătoare la scop cu drag va jertfi pentru susținerea învățătorului și a școalei sale proprii.

Deci, iubit popor! Trimiteți cu drag copiii tîi la școală și nu învinuiți pe învățătorii tîi dacă te silesc la aceasta, căci ei își fac numai sfînta lor datorință. Școala este aceea ce face din om, om adevărat. Nu vedeți, că pomișorul altoit cum e de frumos și ce roade bune aduce?... Ear' cel nealtoit cum e de urît, mărăcinos și ce roade are?... Și oare ale cărui poame le gustați mai bucuși?

După această pildă spuneți-mi, cari oameni sînt mai bine văzuți și cinstiți, cei fără învățatură sau cei cu învățatură?

Spuneți pe cine căutați să vă dea sfat în cele mai multe afaceri ale voastre?

Și oare puteți face un pas negreșit în lumea aceasta fără sfatul celui cu învățatură?

Vedeți!... voi bine le știți toate acestea și de aceea acum ar fi vremea, ca de bunăvoie să îmbrățișez tot ce ne e spre bine, căci aci e timpul, când nici muncitorul cu palma nu va mai putea trăi fără știință de carte. Deci ear' repet, dați-vă cu drag copiii la școală și vă puneți în conțelegere cu învățătorii vostri asupra creșterii lor, ca așa mână în mână lucrând, mai ușor să ne putem ajunge mărețul nostru scop.

Cel din urmă spin — nisuița străinilor de a ne lua ce avem — dragii mei, urmând poveștelor date, de sine va pieri. Căci străinul văzând cum noi apucăm pe căi bune, își va părăsi planul contra noastră, și va căuta a face și el pentru el aceea ce facem noi, ca nu cumva să rămână înapoia celor-ce îi socotea mai pe jos ca el.

Eată dar', ce avem de făcut spre a ne ușura calea ducătoare la scopul măreț al înaintării scumpei noastre națiuni.

Să ne silim dar' din puteri a întări tot mai mult fundamentul muncii noastre ce avem de a o săvîrși în viitor, ca aruncând mai târziu o privire îndrăgănită să ne prindă mirarea de înaintarea făcută.

G. M., inv.

Cărturari și popor....

În Duminica a 14-a după Rosalii (la 24 Septemvrie n. c.) a fost introdus în parohia a II-a din *Orăștie* noul paroh *Ioan Moșa*. La sfîrșitul sfintei liturgii, noul preot a rostit poporului o cuvîntare de introducere, din care scoatem o parte aleasă și o dăm și cetitorilor noștri, fiind ea o reușită zugrăvire a legăturii dintre *cărturarii și învățații poporului și popor*, și îndeosebi a legăturii dintre *preot și popor*, și a datorințelor ce le au unii față de alții. Începînd cu o frumoasă rugăciune, prin care roagă pe D-zeu să facă, ca credincioșii ce-l ascultă să cetească azi în inima lui ca într'o carte deschisă prin cuvintele ce le va rosti lor, — noul paroh s'a întors spre popor cu cuvintele:

Iubiți ascultători! Întrevăd, că cu oarecare neastîmpăr veți fi așteptând să auziți cuvintele cu care mă voi înfățișa la acest loc azi, când întâiași-dată m'a învrednicit D-zeu să slujesc la sfîntul seu altar acesta, la care m'ați chemat. Și eu vă înțeleg această așteptare, pentru-că nu este un lucru de toate zilele alegerea și așezarea unui preot, și pentru-că dela nimerirea norocoasă sau puțin norocoasă a poporului în persoana celui ales, atîrnă adese-ori și în însemnată măsură liniștea lui, bucuria lui, ba chiar fericirea lui în multe privințe.

Pentru-ca dintru început și ușor să înțelegeți cum gîndesc eu asupra legăturii, asupra atingerii ce trebuie să vieze totdeauna între duhovnic și credincioșii sei, deci și în ce fel va fi pornită și călăuzită lucrarea mea în mijlocul credincioșilor mei, — îmi voiu tălcui prin o asemănare gîndul meu, asemănare care să vă facă lămurit, ce țin eu că e *poporul*, și ce pătură suprapusă lui de *cărturari și învățați*, printre cari și *preoții* bisericeii.

Poporul, iubiților, este tocmai ca țarina cea frumoasă, ca pămîntul cel bogat, în care a înmagazinat D-zeu mii și mii de feluri de materii nutritoare, și a sămînat apoi sute și sute de feluri de semințe, din cari să răsară și să crească ierburi multe, podoaba cea frumoasă a feței pămîntului.

Dar' pentru-ca podoaba aceasta a pămîntului să fie mai desăvîrșită, lăsat-a D-zeu, ca peste covorul de verdeață, să se înalțe, singuratici ori în grămezi mai mari, tot felul de *pomi*, mici și mari, rodind roade strălucitoare, desfătătoare vederei, plăcute gustărei. Și pămîntul, bogatul magazin de hrană, le nutrește pe toate din vară în vară, din neam în neam.

Asemenea țarinei aci închipuite, este, iubiților, poporul. Înmagazinat-a D-zeu și într'insul mii și mii de puteri producătoare, hrănitore, și lăsat-a ca și peste unda lui de toate zilele să se ridice figuri mai în lumină, mai deosebite, mai înalte, și acestia sînt *cărturarii și învățații lui*, ridicați, singuratici ori în cete mai mari, peste valul de toate zilele a poporului, întocmai ca pomii peste verdeața grădinei.

Înverzește pămîntul și rodește, și ne dă lanuri de grâu și ne dă păduri de pomi, — dar' pentru-ca în această rodire a sa, să nu sufere scăzement, de neapărată lipsă e, ca și lanurile și pomii să-și întoarcă o parte din roadele lor, din frunzele lor, din trupurile lor, aceluiași pămînt, spre a-l hrăni, spre a-l îngrașa. Dacă se va lua pămîntului toată verdeața lui, și dacă fiecare pom da-și-va roada lui și frunza lui vîntului, să le ducă străinului și depărtărilor, slăbi-va acel pămînt, împuțina-se-va roada lui și înrîi-se-va.

Întocmai și cu cărturarii și cu învățații crescuți din sinul poporului. Dacă e ca buni pomi roditori să fie ei numiți, și pomilor bine-roditori să fie asemănați, de neîncunjurată datorința le e, să-și aplece ramurile încărcate ale minților lor, spre popor, dându-i lui din științele lor, înprășîndu-și sufletul cu miezul acelora, ca cu atît mai virtos puternic să fie în roada sa viitoare. Dacă toți fiii ridicați peste valul de toate zilele a poporului, plecase-vor spre popor, ca pomii bineroditori, și scutura-vor cel puțin o parte din spicele științei lor asupra lui, în curînd la înălțimi neatînse și la strălucire neașteptată ridica-se-va acel popor!

Așa gîndesc eu asupra mergerei împreună a cărturarilor și învățaților cu poporul, asupra atingerii ce trebuie să fie totdeauna între dinșii, asupra *datorințelor pe cari le are față de popor fiecare fiu ales al lui!*

Dar' dacă această aplecare spre popor, zic că este datorința fiecărui cărturar ridicat peste unda de toate zilele a poporului, cu atît mai virtos știu, iubiților, că *datorința este aceasta preotului*, pe care poporul anume 'și-l alege, anume îl chiamă, ca să fie pom-roditor, lumină luminătoare în mijlocul lui...

În restul cuvîntărei, tînerul preot, declarînd că înțelege chemarea însemnată a preotului, că se va strădui a fi, ca și până acum, cu trup și suflet al poporului, — își arată vederile de cari va fi călăuzit, de Duhul păcii și al dragostei deapropelului, în păstoria sa.

Din pildele altora.

Jertfe bine primite.

Fericit nu poate să fie decât poporul, neamul, a cărui fii înțeleg cu toată inima lor, că din prisosul și bunul ce le-a dat D-zeu, să aducă și pe altarul neamului, bisericeii, școlăii, scurt pe altarul fericirii poporului din care sînt eșiți, o parte a bunului lor.

Într'adevăr numai acolo se vede înflorire și repede înălțare, unde poporul are cît mai mulți atari bărbați.

Noi Români din această țeară, avem și noi, nu-i vorba, binefăcători, și mai ales *am avut*, dar' nu de ajuns și în măsura trebuințelor noastre. De aceea și înflorirea noastră dă cam încet înainte!...

Dar' ca Români sîntem fericiți dacă vedem că măcar în altă țeară locuită de Români, în inima neamului, în fericita Românie, care 'și-a luat în vremea nouă, sub domnia Regelni Carol, un avînt admirabil, ca 'n po-vești, — dacă vedem că măcar acolo oamenii noștri înțeleg mai bine ca la noi acest lucru. Și e fapt că-l înțeleg.

Sînt și la noi, dar' mai ales acolo o sută și o mie de așezăminte, mai mici ori mai mari, cari sînt răsărite din fapta nobilă a cutărui vrednic dăruitor.

Între toate mai presus stă așa numita *Academia Română*, adunarea floarei învățaților neamului românesc. Acest așezămînt e mândria românească, și e numai înălțător de suflet, când te uiți odată peste lista (șirul numelor) binefăcătorilor sei! Sute de inși au lăsat averi întregi, de zeci de mii, Academiei Române, și azi Academia are avere de multe milioane!

Și tocmai cetirăm zilele acestea, că un nou binefăcător 'și-a făcut numele nemuritor, *testându-și toată averea sa Academiei Române*. Numele lui e *Ignătescu*, mare proprietar în Craiova. Ear' averea ce a lăsat-o Academiei e atît de mare, că *numai venitul curat e pe an de 35.000 lei*.

Și așa sporește Academia în mare avere. Dar' de sporește în avere, face și lucruri de folos pentru țeară și neam.

În același timp cu vestea despre lăsamîntul frumos a lui Ignătescu, cetirăm și aceea, că Academia a înființat est-an, cu începutul lui Septemvrie, o *școală practică de agricultură* în comuna Moara-Grecilor (judetul Vaslui). Școala e înființată din fondul unui anumit *Ioan Agarici*, care 'și-a lăsat averea Academiei anume spre acest scop.

Ce se urmărește prin acea școală? *Să primească în ea fii de săteni*, și numaide săteni, și să-și ție acolo trei ani, să-și învețe în școală și să le arete în faptă, în câmp, *cum să lucrează pămîntul mai înțelepțeste*, pentru a scoate din el foloase îndoite, decât lucrîndu-l tot ca din moși-strămoși?

Și așa să luminează poporul și să întărește în bunăstare și înflorire!

*

Noi aici sîntem, e drept, mai strîmto-rați, dar' totuși par'că ar trebui să răsară și prin orașele și satele noastre, *mai dese știrile*, că Stan a lăsat atîta, un pămînt, o casă, o moară ceva, bisericeii, școlăii, ori *Asociațiunei* noastre, (care e pentru noi ca... Academia pentru cei din Țeară). Dar' auzim prea rar de binefăcători, de inimi luminate și mari, cari să înțeleagă asta și să lase, care după cît poate, ceva și spre obștești scopuri.

Doamne dă să mai fie și altcum!

Ionel.

Români din Bănat.

— Vezi ilustrația. —

În coloanele *Foii Poporului* am dat în mai multe rînduri ilustrații, cari înfăoșau frumoasele noastre porturi din deosebite părți. Azi dăm earăși un port din Bănat. Este bărbatul și femeia îmbrăcați în frumoase haine de sîrbătoare!

PARTEA ECONOMICĂ.

Filoxera și celelalte boale ale viilor.

(Urmare și fine).

Afară de soluțiunea de Bordeaux, se mai poate întrebuița și cea de Burgund, care nu este altceva, decât o soluțiune de peatră vînătă cu sodă, apoi soluțiunea de peatră vînătă cu amoniac sau azurin cristalisat.

Acestea sînt niște mijloace, pe cari 'și-le poate pregăti fiecare viier. În timpul din urmă însă au început mai multe fabrici a se ocupa cu prepararea soluțiunilor amintite, de unde apoi se pot cumpăra făcute gata.

La un jugăr catastral de viie se recer pentru o stropitură câte 300 litre de apă, 6 kilograme peatră vînătă și 6 kilograme de var. Soluțiunea trebuie pregătită totdeauna în vase de lemn sau de lut, de oare-ce peatra vînătă prea atacă vasele de metal.

Blackrotul este și el un burete asemenea peronosporii, însă de culoare neagră. El s'a descoperit tot în America la anul 1861 de Engelmann, care a descris mai cu deamănuntul și această boală a viilor.

Blackrotul atacă boabele strugurilor în forma tăciunelui de grâu; suge mustul din ele, până-ce se fac mai întăiu brunete, apoi se sbârcesc, se uscă și cad. Engelmann 'i-a dat la început numele de: *nemospora ampelicida*.

La anul 1885 blackrotul s'a ivit și în viile din Franca în departamentul Herault, unde profesorii dela școala de agricultură din Montpellier: Foex, Viala, Rabaz și Prillieux, 'l-au putut studia mai de aproape.

După cercetările și ispitirile făcute de numiții profesori, blackrotul este un fel de tăciune, care atacă nu numai boabele strugurilor, ci și vîrfurile vițelor mai tinere, până-ce se înegresc și strugurii cad jos cu grămada.

Blackrotul se ivește în vii mai cu seamă în luna lui Iulie într'un mod înspăimîntător, dar' și el se poate stîrpi și nimici prin soluțiunea arătată la peronosporă.

Boala californiană, după-cum arată și numele, s'a ivit în California (America). Ea se zice, că atacă deodată rădăcinile, vițele și frunzele, nimicindu-le în timpul cel mai scurt. Prin urmare, ea este mai primejdioasă decât toate boalele viilor cunoscute până' acum. Noroc, că până acum n'a trecut și la noi în Europa, căci într'un asemenea cas, nimic n'ar mai pute scăpa de această boală rea a viilor.

Oidium este o boală, care atacă mai cu seamă frunzele, nimicindu-le în timpul cel mai scurt. Și vițele atacate de această boală, se pot tămădui în timpul cel mai scurt, cu soluțiunea peronosporii.

Cochylis ambiguella este o molie, care nimicește viile tocmai pe timpul când înfloresc strugurii. În urma cercetărilor făcute s'a constatat, că *cochylis ambiguella* este foarte primejdioasă, de oare-ce se înmulțește foarte iute și 'și depune ouăle tot de câte două-ori într'o vară: primăvara când înfloresc strugurii și atunci micile insecte rod florile strugurilor, a doua-oară când boabele sînt formate și insectele intră în bob, așa, că după aceea strugurii trebuie să se uște.

Pustiirea viilor prin *cochylis ambiguella* merge foarte repede, așa că viile cari în săptămîna trecută au fost încă frumoase, astăzi 'ți-e mai mare mila a te uita la ele. Insecta numită este de 8-10 milimetri de lungă și se poate

vede și numai cu ochii liberi. Ea este de culoare verde-surie, pe spate are două rînduri de puncte negre, capul ei este negru scilpicios, lătăreț și provăzut cu dinți tari și ageri. Această insectă își depune ouăle prin crepăturile ce se află pe trunchiul viței sau într'al parului ce ține vița.

Stîrpirea moliiilor numite, dacă sînt mai puține, se poate face și numai cu mâna, mergînd dela viță la viță și adunându-le într'un vas anumit. Astfel strînse se ard în foc sau se nimicesc altcum prin sdrobire. Dacă însă s'ar afla într'un număr mai însemnat, atunci lucrarea aceasta ar fi cu neputință. De aceea s'a aflat și în contra acestor insecte primejdioase un fel de soluțiune, care se compune din câte trei kilograme săpun Dufour moale negru și un chilogram și jumătate pulbere curată Zacherlin. Acestea se pun în 10 litre de apă și apoi cu ajutorul unei pompe se stropesc strugurii atacați, precum și crepăturile parilor sau a butucului viței, pe unde presupunem că se țin insectele numite. Acestea sînt până acum boalele mai însemnate ale vițelor de viie și ale strugurilor; — boale, cari au făcut multe și însemnate daune cultivătorilor de vii, cauzînd totodată ca vinul din struguri să devine din an în an tot mai puțin și și mai scump ca până acum.

Ioan Georgescu.

Români din Bănat.

În folosul prăsierei de pomi.

— Comunicat de Reuniunea română de agricultură. —

Prin rescriptul seu dto 7 Septembrie c. nr. 69.814, Înalțul minister reg. ung. de agricultură constată, că greșeala de căpetenie a producțiunii noastre de poame consistă în împrejurarea, că proprietarii prăsesc din unul și același soi mai multe feluri de poame. Pe lângă modul greșit de pachetare și pe lângă întrelăsarea clasificării (sortării) poamelor, această împrejurare este, care contribuie la puțina căutare și valorisare a poamelor. Este peste putință de a desconsidera plîngerile legitime ale liferanților nostri de poame, cătă vreme constatat este, că nu se pot lifera din unul și același soi de poame cantități mai mari și calități mai alese nici chiar din ținuturile cunoscute ca favorabile (priincioase) prăsierei poamelor. În pometurile noastre e de tot mare numărul soiurilor de poame cunoscute, ce se cultivă, și abia se află proprietar, care d. e. ar fi în stare să provadă cel puțin un vagon de mere mai căutate de iarnă, deși comerțul lumii de astăzi ia în socotință numai liferările de câte un soi. Dacă nu voim să fim eschiși din piațele

ce 'și-au luat de țintă formarea prețurilor poamelor și dacă nu voim să fim învinși (biruiți) la emulațiunea (întrecrea) pe acest teren — să ne grăbim a îmbrățișa cultivarea în masă a câte mai puține soiuri potrivite împrejurărilor locale.

Pe temeiul părerilor specialiștilor și din însărcinarea ministrului, consilierul *Molnár István* a compus opul intitulat »*A fatenyésztlés*« (»Prăsierea pomilor«), în care se cuprind soiurile de poame potrivite pentru fiecare regiune din țeară. În acest op, ca potrivite prăsierei pentru ținutul nostru sînt cuprinse următoarele soiuri: *Mere*: Batule, Popești, Engleze, Parmen de iarnă aurii, Gravenstein, Astrachan roșii, Stetine (Török Bálint), Dungate de Danzig, Renete Ananas, Renete mari de Cassel, *Pere*: Nakovicz, Coloma de toamnă untoase, Hardemport iernatice untoase, Împărătești (Bergamote), St. Germain, Olivier de Seres, Virgouleuse (Egri), Josephine de Malines, Untoase de pădure, Protopopești (Dechant). *Prune*: Bistrițe, Ninele italiene, Mari verzii, Reine-Claude (Ringlote), Mirabelle galbine. *Cireșe și vișine*: Cisnădiești (Trainei), Inimă de Maiu, Inimă galbină, Rüttner vîrtoase, Germersdorf vîrtoase și de Ostheim.

După-ce Înalțul minister dorește a cunoaște și vederile proprietarilor din acest ținut cu privire la cultura acestor poame — adresăm cătră proprietarii nostri, cari se îndeletnicesc cu cultura poamelor să binevoiască a ne arăta pe baza experiențelor câștigate: cari din poamele amintite sînt în faptă potrivite, și cele nepotrivite cu cari soiuri ar fi să se înlocuiască?

Noua administrare a pădurilor.

— Articolul de lege XIX. din 1899. —

Modul cum se administrau până acum pădurile, nu era nici-decît în favorul comunelor; pădurile erau numai o sarcină pe comune; venitul ce-l aduceau nu se prea știa de el, după nume ziceau că se pune la venitele comunei, dar' la adevărat nu se prea simțea micșorarea dărilor. Vor fi fost multe găuri de ale Krivány-ilor de astupat cu el. După nume, pădurile erau ale comunelor, comunele trebuiau să lucreze la ele, să împădureze anumite parcele, și aceasta era împreună cu multă trudă, — și totuși se nu fie iertat a lua o creangă de foc din ea; ba ce e mai mult, scriitorul acestor șire, ca preot, a recurs, — împreună cu comitetul parochial, se înțelege, — la comitat să aproape concludul comitetului comunal, în înțelesul căruia biserica română să primească suma de 56 fl. obvenită din licitarea lemnului căzute din pădurea comunală, și ce se vezi, comitatul a denegat cererea noastră, sub pretest că dările (aruncul) sînt foarte mari, și că prin suma aceasta s'ar mai ușora locuitorii.

Apoi avînd a edifica de nou biserică, și avînd lipsă de lemne la edificare nici aici nu ne putem ajuta, până nu recurgem prin forestierul cercual la comitat și prin acesta la direcția de păduri din Deva, și prin aceasta apoi la ministrul de agricultură, și la urma urmelor cine știe cu ce ne vom alege și dela ministru, pentru-că și ministrul numai părinte nu ni-e.

Din »milă« însă forestierul cercual ni-a dat din a sa »*bunăvoință*« 5-6 goroni, și norocul că ne sînt destule acelea, dar' de ne vor trebui mai multe, trebuie să procedem pe calea amintită mai sus. Cum am zis, avîm pădure și nu e ertat a ne atinge măcar de ea, necum să ne folosim de ea spre scopurile noastre publice.

Dieta în anul trecut a adus o lege, art. XIX., prin care schimbă în mod esențial administrarea pădurilor. Prin

legea aceasta pădurile întră în administrarea statului. Legea aceasta face din locuitori o comunitate de avere, care trebuie să-și facă statute și apoi să-și administreze ei înșiși pădurea în mod independent, cu puține rezerve.

În înțelesul acestei legi înșiși locuitorii vor avea să împartă venitul, rezultat după detragerea cheltuielilor avute cu administrarea pădurii — între ei înșiși, ba pot și vinde ori-ce din produsele pădurii, și numai când prețul produselor vânzătoare trece peste 2000 coroane trebuie să se ceară aprobarea comitatului. După legea aceasta, cred, că vom pute realiza mari favoruri pe seama bisericilor și școlilor noastre, drept aceea e în interesul nostru să o studiem în toate amănuntele ei.

În înțelesul acestei legi și respective a ordinațiunii ministrului de agricultură nr. 15.217/1899 partea I. și II., până la 1 Septembrie n. a trebuit să se aleagă președintele respectiv, și s'a și ales președintele; în cele mai multe locuri s'au ales preoții, neavând alți oameni mai acomodați, căci de aflau de ai lor, nu ne alegeau pe noi. Drept aceea e în interesul nostru, — cum am mai zis, — să studiem legea, precum și ordinațiunea în toate amănuntele lor, să ne știm folosii de ele. Dar' fiindcă din grația »părintelui« agriculturii legea și ordinațiunea amintită ni-se dau numai în limba privelejiată, ni-ar prinde foarte bine o traducere a aceluia, de oare-ce nu toți avem »fericirea« de a ști limba cea privelejiată a statului. Drept aceea ar face un mare serviciu poporului un cutare domn avocat sau și ori-care alt inteligent, care ni-ar traduce legea și ordinațiunea amintită, căci după modesta-mi părere vor avea trecere la comunele noastre.

Causa aceasta ar trebui studiată și ventilată și în organele noastre de publicitate, de oare-ce e de un interes vital pentru poporul nostru. E bine să se ventileze cauza și din punct de vedere limbistic, a nume: sântem siliți a ne organiza numai pe baza statutelor trimise de guvern, și ca atari compuse în limba maghiară, și deci limba protocolară ne va fi cea maghiară? ori ne organizăm după statute românești și deci limba protocolară ne va fi cea română?

S.

Curgerea laptelui din ugerul vacilor.

Se întemplantă de multe-ori, că unele vaci, fie că au prea mult lapte, fie că li-s'a slăbit ugerul, să mulg singure. Împrejurarea aceasta vine de acolo, că nu se mulge tot laptele din uger și așa după-ce se adună mai mult se mulge singur, parte pentru-că s'a prea slăbit ugerul și țesătura aceluia prin suptul prea mult al vițelilor.

Se știe anume, că unii economi lasă vițelii să sugă și după-ce trece peste cinci luni de zile. După timpul acesta fiind vițelii mai cu putere, lovesc ugerul vacilor cu lapte fără milă, numai ca să poată ajunge la lapte cât mai mult. Aceasta ar fi una din cauzele, cari produc mulsul vacilor singure. Pentru delăturarea acesteia, nu ne rămâne alta de făcut, decât întrecutul vițelilor la timpul hotărât, și adevă: la patru sau cinci luni cei albi și la două-trei luni cei roșii (pinzgau).

A doua cauză, care produce mulsul vacilor singure, poate veni de acolo, că nu se mulge tot laptele din uger, sau că astăzi mulge unul, ear' mâne altul și astfel nu se mulge tot într'o formă. Pentru delăturarea acesteia nu avem alt mijloc, decât mulgerea vacilor de una și aceeași persoană. A treia cauză poate veni de acolo, că vacile au prea mult lapte, în care cas trebuie să le

mulgem de câte trei-ori pe zi, ear' a patra cauză poate să fie și aceea, că vacile sânt dedate așa ca să se mulgă ele singure, în care cas nu le mai poate ajuta nime, decât cuțitul măcelarului.

Apel și povețe

în privirea esposițiilor din Sibiu.

După-cum am vestit deja publicul nostru, Reuniunea română agricolă va aranja în Sibiu în decursul lunii Octombrie c. n. două esposiții, una de poame, struguri și derivatele lor și alta de vite.

Scopul ce urmărim, luând asupra-ne o sarcină atât grea, este negreșit propășirea în economia vitelor, în pomărit, viierit și ramurile înrudite.

Esposițiile noastre premergătoare, de vite și de poame, deși ținute în margini înguste, au îmbiat obștei întrunite cel mai nimerit prilej de a se încredința ea însăși, că în ale economiei au rămas departe înapoi și că una din două: sau continuă cu îndărătnicie în căile ruginitului obicei, care amenință cu înbrâncire sub povara sărăciei, sau începe să aplice mijloacele și sfaturile destinate a-i răsplăti cu prisos munca și jertfele aduse.

Acum, că se fac două esposiții deodată și în cerc mult mai larg, îndeosebi că se vor împărți premii neasemănat mai bogate ca altele și că astfel mare cinste, — în fața și auzul mulțimei, — așteaptă pe economii harnici și iscusii, îndreptățită e dorința noastră să vedem esposițiile îndesuite de vite, poame, struguri ș. c. l. și cercetate de popor cât mai numeros.

Ne vom face și astă-dată datorința îndeplin, noi, cari am primit sarcina cărmuirii, între altele prin demonstrări practice și povețe, din cari foloase va trage mulțimea adunată. Membrii comitetului aranjator și ai juriului, sântem încredințați, vor face și dinșii totul ce le stă în putință.

Cu atâta însă nu este destul. În adevăr, precum aiurea așa și la noi, esposițiile pot isbuti numai și numai dacă mulți, foarte mulți lucră împreună, în conglăsuire frățească, cu stăruință și tragere de inimă.

Este dar', întemeiată rugarea întetitoare, ce adresăm către preoții, învățătorii și toți cărturarii noștri să premergă cu bun exemplu, trimițând înșiși vite, poame, struguri și c. l. și îndemnând mulțimea și mai ales frunțașii să urmeze.

Un nimerit și puternic mijloc este vestirea în sf. biserici a esposițiilor de ținut, sau în adunări, unde programele ar trebui cetite și explicate pe larg, scoțând la iveala cuvenită însemnătatea și foloasele datorite întreprinderii noastre. Îndemnați să iee parte, lucru firesc, ar trebui cu deosebire economii, cari ar fi având cele mai bune vite de prăsilă poame ori struguri de soiuri ales, vinuri, rachii și c. l.

Împreună lucrare și întrecere în luptă pacinică, la care să iee parte toate sau aproape toate comunele îndreptățite, fiecare cu ce are mai deservit, — eată oglinda unei esposiții isbutite. Fructe aevea mândre, modele și alte obiecte de preț neobicinuit vor fi binevenite chiar și dela cari ar locui în afară de comitatul Sibiului, numai cât firește vor pute fi împărțaiți numai cu diplome de recunoștință.

Ceea-ce nu putem îndestul recomanda pentru învățătorii din comunele apropiate este să cerceteze esposiția de poame, la început împreună spre a se orienta înșiși, apoi rînd pe rînd în fruntea tineretului, care ar profita din seamă afară mult.

Programele ce se vor publica îndegetează felul și cerințele obiectelor de espus. Rămâne să adaugem câteva lămuriri și povețe, cari să înlesnească atingerea scopului.

În ce privește vitele ne mărginim a spune, că nici măcar intrare la esposiție n'ar trebui să se îngăduie decât vitelor aevea de prăsilă. Drept aceea, vite bătrâne, jugănite, pitice, istovite de traiu rău, cari nu chizăsuiesc prăsilă bună, nu vor fi premiate. Pentru vitele de neam corcit, fiindcă nu chizăsuiesc prăsilă la fel, cu anevoe se dau premii. Cu atâta mai bucuros se vor premia vite tinere, bine croite,

de soiuri curat indigen și mai ales de soiuri Pinzgau, chiar și fiind puțin îngrășate.

Cai, rîmători, capre, galite și albine nu se espun astă-dată.

În ce privește poamele, strugurii și derivatele lor (beuturi, lictar, oțet și c. l.) însemnăm mai întâiu, că mai ales învățătorii noștri ar săvîrși o faptă vrednică de toată lauda, dacă ar trimite colecții întregi, cuprinzând toate sau aproape toate soiurile târzii, ce se prăsesc în comuna fiecărui. Asemenea colecții se pot ticlui fără multă trudă și cu spese adese foarte mici. Prețioase și instructive sânt mai ales colecțiile însoțite de numiri esacte și de câte o tabelă cu date statistice asupra pomilor și roadelor lor din comuna întreagă. Colecțiile de struguri, vinuri, compoturi și așa mai departe, cum și datele asupra vieritului și vinului vor fi deasemenea binevenite. Colecțiile bogate și întregi se vor privi ca vrednice de întâiele premii.

Fructele ar trebui înzestrate cu fășioare de hârtie, pe cari să scrie frumos și cetet, înșasi numirea soiului sau și numai cifre (numeri); în cazul din urmă se alătură o tabelă de hârtie groasă, în care numirile se petrec fiecare la cifra unde aparțin.

Împachetarea să se facă cu deosebită îngrijire nu cumva fructele să se sbată sau doară să se amestece bucățile, cari nu sânt de același soi. Timiterea în saci sau alte pânzături are scăderea, că fructele se vatemă ușor chiar și învălitate fiind, cum ar trebui, în câte o fașie de hârtie. Cu atâta mai potrivite sânt coșurile (corfele) și lădițele de formă lătareată. Fructele îndesuite bine se vatemă mai puțin decât fiind resleț împachetate.

Pentru cei din comune mai îndepărtate se recomandă trimiterea în pachete de câte 5 chlg. greutate cu taxa postală de numai 30 cr. Colecții grele se vor trimite în lăzi cât mai lătărețe. Buletinul de expediție trebuie înzestrat cu marcă postală de 5 cr. și totodată cu sigilul folosit la pachet.

Pe vasele cu beuturi, compoturi ș. c. l., se vor lipi fășii de hârtie, cu numirea și datele trebuitoare. Vasele de sticlă străvezie se potrivește mai bine decât cele de sticlă întunecată, lut ș. c. l.

Volnici sânt esponenții a îmbia spre vânzare, înșiși sau prin comitetul aranjator vite, poame, vinuri ș. c. l. Probele espuse să fie întocmai la fel cu marfa de vîndut, cățățimea și prețul căreia se alătură pe un bilet sau tăbliță mărișoară.

Din vânzarea fructelor și altor obiecte din această grupă s'ar pute acoperi o parte din spelele împreunate cu aranjarea esposițiilor. Și fiindcă Reuniunea aduce mari jertfe prin aranjarea esposițiilor, — esponenții sânt rugați a dărui obiectele espuse Reuniunii. Cine nu, va face arătare, spre a 'i-se da înapoi.

Cât ține esposiția îndepărtarea vitelor și respective a obiectelor deja espuse e oprită. Deasemenea e oprită atingerea și gustarea fructelor și c. l.

Și până la publicarea programelor speciale adresăm către cărturarii noștri frățeasca rugare să binevoiască a se constitui în fiecare comună, sub conducerea preotului sau a învățătorului în comitete locale, cari să adune obiectele de espus și să îndemne la participare. Rapoartele despre instituirea acestor comitete să se trimită la adresa Reuniunii, cum și ziarelor noastre.

La amândouă esposițiile și mai ales cu prilejul deschiderii și încheierii, așa sperăm, va lua parte mulțime de economii, bătrâni, și tineri, bărbați și femei, în frunte cu preoții, învățătorii și ceilalți cărturari, până și din comune foarte îndepărtate. Și unii și alții vor trage mari foloase și toți vor rămâne mulțumiți.

Fie ca amândouă esposițiile să isbutească îndeplin, în folosul și cinstea neamului nostru mult cercat.

Sibiu, 25 Septembrie 1899.

Comitetul central al »Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiului«.

D. Comșa,
președinte.

V. Tordășianu,
secretar.

Știri economice.

Școală de agricultură în România. Foile din România scriu, că cu începere dela 1 Septemvrie, Academia Română a întemeiat o școală practică de agricultură în comuna Moara-Grecilor, din județul Vaslui. Cursurile școalelor vor dura 3 ani, și pe lângă agricultură se vor preda și cursuri practice de meșteșugurile cele mai de lipsă sătenilor. În această școală se vor primi numai fii de săteni.

Noue mine de aur. Foilor din Budapesta li-se scrie, că în comuna *Mesterhaza* (comitatul Murș-Turda) s'au aflat niște mine de aur la cari încă din Iunie se lucrează și s'a aflat mult aur cristalisat, dar' și foarte multă aramă. Minele se află pe o moșie a fostului ministru-președinte Bánffy.

Producția de pește în România a luat în timpul din urmă un avânt foarte mare. În anul 1898 s'au esportat din România 5,561,959. chlgr. de pește în străinătate.

O nouă invențiune românească. Dl Ioan Baci, preot a făcut o nouă invenție, anume: »*Șindile de lemn*«, cu cari se poate acoperi fără cuie și fără măiestru; aceste șindile sânt ieftine, ușoare, țiuoare și unse cu o vâpșeală colorată *resistibilă contra focului și contra apei.*

Pentru facerea unei fabrici, unde această invențiune se se pună în praxă este în plan înființarea unei societăți pe acțiuni cu un capital de 100,000 fl. v. a împărțit în 1000 acțiuni.

Cei-ce doresc a lua parte la această întreprindere românească se se adreseze pentru informațiuni la inventatorul acestor șindile: Ioan Baci, preot în Sajó-Solymos, p. u. Nagy-Sajó în Transilvania.

Societate comercială în Dalboșeți. Pentru a deștepta și încuraja și desvolta spiritul comercial și economic în poporul român, mai mulți fruntași din *Dalboșeți* (Bănat) au hotărât înființarea unei societăți comerciale pe acții. În scopul acesta au emis 1000 acții în valoare de câte 10 coroane, dintre cari 670 sânt deja subscribe în comună. Subscrieri se pot face până la 7 Noemvrie st. n. în persoană ori prin plenipotențiat, având a se plăti la subscriere 10% din valoarea nominală a acțiilor subscribe și taxa speselor de fondare în suma de 50 fileri după fiecare acție. O listă de subscriere se află și la redacțiunea noastră. Prospectul e semn de Vincențiu Pirtea, preot, Carol Ristici, notar și alți 38 fondatori.

Baie de lespezi în Feneș. Pe hotarul comunei *Feneș*, de pe Ampoiu, la poalele »*Dembăului*« se află o baie de lespezi de peatră, proprietatea comunei, care deja de vre-o câțiva ani o exploatează, dar' în mod de tot primitiv. Asemenea baie, dar' cu mult mai săracă în lespezi, are și fostul ministru Lukács Béla pe hotarul comunei *Presaca*. Lukács, pe cum aflăm, umblă în dîra comunei Feneș, ca să-i vîndă lui baia, se înțelege că pe preț bagatel, ear' el apoi va da-o în exploatare împreună cu a lui oare-cărei societăți din străinătate, ori o va vinde cu câștig. Lespezi de acestă pare-ni-se numai în Anglia se mai află, și de aceea ar fi consult, ca Feneșenii să nu fie prea ieftini la tîrg, dacă se vor hotărî să vîndă baia.

ȘCOALA ROMÂNĂ.

Despre jocurile de băieți.

De Petru Roșca, profesor.

(Din progr. gimnas. din Brașov).

(Urmare).

Lupul și mielul.

Școlarii formează un cerc prinzându-se de mâni. În lăuntru cerului ocupă loc mielul, ear' afară de cerc lupul. Acesta vrea să prindă mielul încercându-se a intra în cerc, ceea-ce ceialalți elevi vor împedeca lăsând brațele jos, ca lupul să nu poată trece pe sub ele. Dacă însă lupului 'i-a succes a intra în cerc, pe miel îl lasă să ese afară, ear' pe lup îl vor ține în lăuntru; când lupul a isbutit să prindă mielul, atunci se vor denumi alți doi școlari, cari să înlocuiască atât pe lup cât și pe miel și astfel jocul se va continua, până-când toți școlarii au figurat sau ca lup sau ca miel.

Doi din urmă înainte.

Jucătorii se vor așeza doi cu doi prinzându-se de mână într'un șir unul după altul. Unul dintre băieți se postează înaintea părechei prime întorcându-i spatele și strigând »doi din urmă înainte« sau și numai bătînd în palmi va da semn ultimei părechi ca să fugă. Atunci ultima păreche se lasă de mâni și fuge unul în dreapta, altul în stînga de-alungul șirului sau formînd un mic cerc și încearcă a se împreuna earăși înaintea băiatului ce stă înaintea șirului, ear' acesta în momentul când unul sau altul trece pe lângă el caută să-l prindă înainte de ce s'a împreunat cu tovarășul seu. În cas că-'i succede, el cu cel prins ca prima păreche, ear' băiatul rămas singur îi va ocupa locul înaintea șirului și va da el acum semnul ca să fugă ultima păreche. Nu 'i-a succes însă să prindă pe vre-unul din părechea ce fuge, atunci aceasta se așează ca prima păreche, ear' el va căuta să prindă pe unul dintre cei cari urmează a fugi. Totdeauna părechea din urmă are să fugă, ear' cel-ce are să prindă n'are voie a se uita înderăt.

Alergarea în jurul cercului.*

Jucătorii se înșiră într'un cerc de front încheiat. Un școlar să designează ca să alerge în jurul cercului. Acesta lovește ușor pe unul pe umeri și grabnic aleargă în jurul cercului, în vreme-ce cel lovit îl urmărește în aceeași direcțiune sau poate chiar și în direcțiunea contrară ca să-'i dea lovitură înapoi și să-'și reocupe locul. Dacă nu-'i succede, atunci celalalt îi ocupă locul în cerc și acesta va trebui să alerge în jurul cercului, spre a continua jocul.

*O variantă***) a acestui joc este următoarea: — Școlarii așezați în cerc de front încheiat țin cu toții mâinile la spate. Școlarul ce merge în jurul cercului ține în mână o batistă înodată la mijloc, pe care pe ascunse fără ca să se oprească o pune unuia din cerc în mână; atunci băiatul, la care se află acum batista, începe a bate pe vecinul seu din dreapta cu batista peste spate, ear' acesta se va încerca a scăpa de lovituri fugind cu posibilă grăbire în jurul cercului urmărit de băiatul cu batista până-când își reocupă locul ce 'l-a avut mai înainte în cerc. Acum va merge băiatul, care are batista în jurul cercului și o va da altuia și astfel jocul se continuă.

*) Din manualul de gimnastică de Ioan E. Prodan.

** Numită în Brașov »Vulpea roșie«.

Alb și negru sau ziua și noaptea.

Jucătorii prin alegere împărțiți în două partide se așează în două șiruri de front spate la spate la o distanță de 2 sau 3 pași unii de alții; unii se numesc albi, adecă fiii zilei, ear' ceialalți negri, adecă fiii nopței. Conducătorul jocului să postează între șire și aruncă în aer o peatră sau țiglă lată care pe o parte este alb, ear' pe cealaltă negru colorată. Cade partea alb colorată pe pământ, atunci conducătorul strigă »alb fuge«, cei negri se întorc repede și încearcă a prinde pe unul sau altul dintre cei albi înainte de ce acestia ajung la ținta înainte fixată într'o distanță potrivit de mare. Cei prinși es din joc și așa se continuă mai departe până-ce toți dintr'una sau altă partidă au fost prinși.

Se mai joacă acest joc și astfel, că cei prinși nu es din joc, ci drept pedeapsă au să ducă pe cel-ce 'i-a prins în spate până la locul de unde au plecat. Se-nțelege că în casul acesta nici una dintre partide nu pierde nici un jucător și jocul se continuă până-ce băieții se vor fi săturat de el. (Va urma).

Cele patru operațiuni fundamentale.

Modele de lecții de fond din Aritmetică.

Lucrate după planul »*Treptelor formale*«. Pentru bieniul II. (clasa III. elementară nedespărțită), de Iuliu Birou, inv. în Ticvianul-mare.

(Urmare).

2. Despre cine am vorbit noi în problema aceasta? Ce a făcut economul? Ce a primit el pentru cei 2 viței? Câți florini a luat el pentru primul vițel? Dar' pentru al doilea vițel cât a luat? Ce ni-s'a cerut? Ca să aflăm câți florini a luat economul pe amândoi viții, ce am făcut noi cu numerii 36 și 28? Cum am lucrat mai întâiu? Cum am adunat în urmă? Cum am așezat numerii pe tablă? De ce 'i-am așezat noi unul sub altul? Ce semn am pus la dreapta unităților primului număr? Pentru-ce?*) De unde am început a aduna? Ce am adunat mai întâiu? Ce am făcut cu suma unităților? Ce am adunat după unități? Ce am făcut cu suma zecilor? Ce fel de numeri am adunat? Ce rezultat am căpătat?

3. Cine știe să spună acum, cum se adună mai ușor numerii de același fel? Spune tu N.! Bine! Voiu șterge acum rezultatul adunării, pentru-ca să lucrați și voi singuri această adunare, așa cum ziserăți și cum am lucrat eu mai înainte. Cine știe să facă singur adunarea acestor numeri? Să ese N. la tablă să lucreze cu voce tare, ear' voi ceialalți să lucrați în bănci pe caiete în liniște; însă fiți cu băgare de seamă, ca să nu greșiți! Lucrați!

Nota. 1. Școlarii lucrează fără de nici o întrerupere din partea învățătorului; și numai în casul, când cel dela tablă greșeste undeva, învățătorul, ori și cei din bănci — cu voea acestuia îl vor corege.

2. Pentru-ca la treapta Sistemării să putem face abstracțiunea necesară, trebuie să mai producem, acî la Claritate, cel puțin încă un exemplu, o *problemă analoagă* cu cea dintâiu, dar' despre alte obiecte, cu cari are să se asocieze primul exemplu; această problemă a doua încă se trece prin toate fazele Clarității.

b) Problema 2.

1. Să mai luăm o problemă, pe care încă o vom scrie, eu pe tablă și voi în caiete:

»*Un negușetor a cumpărat odată 47 hectolitri de grâu, altă-dată 35 hec-*

*) Ce semn am tras pe sub numerii de adunat? Pentru-ce?

tolitri de grâu. Câți hectolitri a cumpărat el peste tot?

Repetează problema aceasta N.1! Ce cunoaștem în această problemă? (... a cumpărat odată 47 hectolitri de grâu). Ce mai cunoaștem încă? (... altă-dată a cumpărat 35 hectolitri de grâu). Ce nu cunoaștem? Ce voim dar' să aflăm? (...câți hectolitri a cumpărat neguțătorul peste tot). Dacă la cei 47 hectolitri a mai pus, a mai adaus neguțătorul încă 35 hectolitri, tot 47 hectolitri va ave el? Va ave atunci mai mulți hectolitri ori mai puțini? (... mai mulți). Cu cât va ave mai mulți? (... cu 35 hectolitri). Ca să putem afla dar', câți hectolitri a cumpărat neguțătorul peste tot, ce trebuie să facem noi cu 47 hectolitri și cu 35 hectolitri? (... să-i adunăm).

a) *Resolvarea mentală.*

Notă. Problema a 2-a, pentru scurtimea timpului, se rezolvază numai în scris.

(Va urma).

Din trecutul nostru.

— Istoria Moldovei. —

Ioan Vodă-cel-Cumplit.

(Urmare din Nr. 36).

Și veniau cele 2000 de Sécui din Ardeal și veniau cele 20.000 de Turci de peste Dunăre și veniau cele 40.000 de Munteni împinși la uciderea de frați prin porunca păgânului, veniau, aducând în frunte pe Petru Schiopul să-l așeze în tronul Moldovei, și veneau cu toată încrederea în suflet, că n'are să le poată sta în cale nici o zi oastea lui Ioan-Vodă.

Dar' Sultanul Selim se vede că își uitase istoria războaielor Românilor din Moldova și uitase că cu un veac mai înainte Stefan-cel-Mare al Moldovei a spulberat cum spulberi pleava pe 120.000 de Turci, conduși de însuși Sultanul Mohamed, cu numai 40.000 de arcași români! Și își uitase că mai încoace prin vreme, teribilul Sultan Suleiman a trebuit să ridice 300.000 de Turci asupra Moldovei ca să poată alunga din scaunul ei pe Petru Rareș!

Dar' sântem în ajunul războiului. Să vedem cum se purta, cum »trēmura« de frica păgânului Ioan-Vodă.

Era tocmai stând la prânz într'una din zile. La o masă el, cu marele seu logofet (ântăiul sftcnic), cu hatmanul și cu căpeteniile Căzaciilor, — la altae boierii cei credincioși lui din țeară, — când deodată un călăraș vine în ruptul pământului, aducând veste despre apropierea dușmanului și despre mișcarea și mulțimea lui.

Ioan-Vodă abia avea la îndemână vre-o 9000 de călăreți și cele 2 sute de Căzaci. Ar fi trebuit să se sparie, căci dușmanul era mult mai numeros. Dar' nu. Își făcù repede planul. Chemă pe credinciosul seu vornic Dumbravă, cărmăciu foarte iscusit în atacarea și respingerea năvălirilor dușmane, și deprins în atari respingeri din cele-ce le-a dat Polonilor de repetite ori — și îi zise Ioan-Vodă vornicului:

— Ia pe Căzaci. Sboară repede ca vântul și apucă străjile vrășmașului, înhătându-le!

Vornicul plecă. Vodă cu oștirile sale îl urma nu departe.

Spre hotarele Munteniei, pe pământ moldovean, se afla satul *Jiliste*, care e un punct unde se potrivea mai bine întrunirea oștirilor dușmane ce veniau din trei părți, dinspre Ardeal, Turcia și din Muntenia. Aci se întruniseră ei, aci le era grosul armatei, ear' străjile și cercetașii lor, erau întinși până la apele Siretului.

Încrederea dușmanilor în țaria lor era așa de mare, că abia întâlneau în Jiliste, ei să credeau deja după războiu, și anume biruitori, căci își închipuiau, că Moldovenii sânt așa de

slabi, că nici nu au să le facă, de dragul lui Ioan-Vodă, vre-o împotrivire mai de așa, ci se vor pleca chiar fără vĕrsare de sânge.

Drept urmare a acestei închipuiri, Petru-cel-Schiop trimise deja din Jiliste porunci cătră toți boierii Moldovei, ca să vie să 'i-se închine, închinându-'i și țeara, ca la un stăpân nou, venit cu steag de domnie dela împăratul Turcilor.

Și în așteptarea răspunsului, se așeză și Schiopul și căpitanii turcești și Sécuii tirăe-brĕu, pe beute pe benchetueli, ca la ospĕț de urcare în scaunul Domniei a unui om nou!

Vornicul Dumbravă, trimisul lui Ioan-Vodă, ajunse pe nesimțite la străjile cele mai din afară a dușmanului, și așa pe-o înserare, prinse fără veste și desarmă pe 400 de Munteni puși de pază spre a oprì intrarea dușmanului spre grosul taberei! Nu scăpă nici unul din ei, și așa despre întĕmplare n'avu cine vesti pe ceilalți.

Cum se făcù seară, el aprinse mai multe focuri, pe cari să le vadă cei din tabĕra mare și să crează că străjile lor pândesc treze la lumina acelor focuri.

Trimise în grabă veste lui Ioan-Vodă înapoi, că ce noroc a avut, că ușa cea mare îi e deschisă. Să grăbească și el.

Ioan grăbi. În zori de zi, pe când Turcii și Muntenii și Sécuii, chefuiți își visau visurile de fericire, de biruință fără osteneți, — Ioan-Vodă sosi și el cu grosul trupei, — și vom arĕta cum s'au isbândit dulcile visuri ale dușmanului.

Legionarii dela 1848—1849.

(Urmare).

Eftimie, morar în Bedeleu, centurion, a escelat în lupta dela Bedeleu.

Faur Ioan, tribun, în lupta cu Kemény la Abrud a comandat pe Buciumani; mai târziu a emigrat în România, de present e stabilit de mai mulți ani în Craiova, unde are un pensionat de băieți.

Filip Mateiu, din Albac, fost sergent în oastea împĕrătească, la 1848 era septagenar, a fost comandantul Albăcenilor în lupta dintre Rogoșel și Vișag, în 1849.

Fodor Vasile, tribun în pref. lui Balint, a escelat în mai multe lupte, precum la Rimeții-Ponorului, la Tarcău etc., † la 10 Aprilie 1865 la Hălmăgiu.

Fodorean Ioan, paroch în Cărpiniș, a escelat în lupta cu Kemény.

Frâncu Amos, tribun. a escelat în luptele dela Valea-Dosului și Gura-Ampeiței, † 1891.

Gavril D., centurion în pref. lui Iancu, a luat parte la luptele de pe Somoș (Mărișel).

German, tribun în pref. lui Axente.

Gomboș Ioan, paroch, tribun în pref. lui Iancu, a escelat în lupta cu Kemény, a apĕrat strîmtoarea dela Găina.

Grigorescu Antonie, viceprefect în prefectura lui Nic. Solomon, a luat parte la o expediție în Zarand contra insurgenților.

Groza Istrate, tribun.

Groza Simeon din Rovine, preot, vice-prefect în pref. lui Buteanu, a escelat în luptele cu Hatvani și Kemény, la Abrud.

Hidvĕgi, tribun în pref. lui Solomon.

Hodrea Bucur, decurion în prefectura Sibiiului.

Hulea Ioan din Henig, paroch în Cisteiu, tribun în pref. lui Axente.

Iacob, centurion în pref. lui Iancu, a escelat în luptele cu Kemény la Abrud, † la Alba-Iulia, în 1849.

Iambor, fost soldat în armată, decurion primar al lui Iancu, a escelat la Cernița, la venirea lui Hatvani, în 1849.

Iancu Avram, prefectul legiunei Aurarie gemine; cartierul general îl avea în Cămpeni, † la 10 Sept. 1872 în Baia-de-Criș.

Iancu, decurion primar în pref. lui Avram Iancu, a escelat în lupta cu Hatvani.

Ispas, albăcean, a escelat în lupta dintre Rogoșel și Vișag, în 1849.

Iulian Todor, centurion în pref. lui Axente, a escelat la atacul de despresurare a Alba-Iuliei.

Jurea Todor, din Roșia, gardist (vĕnător) al lui Iancu, a escelat în lupta cu Kemény.

Lăscudean Florian, din Cucerdeea, viceprefect în prefectura Cămpiei, rănit de moarte la Alba-Iulia și răposat acolo, în 1849. *)

Măcelar Ilie, tribun la Mercurea.

Maior Ioan, tribun și apoi vice-prefect în pref. lui Axente, joacă rol la Zlatna și conduce o ceată de 85 de legionari români în cetatea Alba-Iuliei.

Maiorescu Adam, alias *Trifu*, decurion în pref. lui Axente.

Mateiu George centurion în pref. lui Iancu, a raportat o victorie la Jurcuța, în 6 Aprilie 1849.

Micaș Florian, prefect în Cămpie, (în 1848 a stat 5 luni în închisoare în Oșorheiu), † în 16 Martie 1876.

Moga Iosif, tribun la Ofenbaia, a luat parte la expediția dela Huedin, † în Coc.

Moldovan N., tribun, căzut în lupta cu Kemény la Abrud.

Moldovan Vasile, prefect pe Tĕrnave, legiunea III., † 1 Ian. 1895 în Boziaș.

Molnar, alias Morar, tribun, împușcat de Hatvani în Abrud, în Maiu 1849.

Morar Samoilă, centurion în pref. lui Iancu.

Muncaciu Grigorie, decurion în pref. lui Balint, a escelat la Bedeleu și Valea-Poieni.

Muntean Iulian, tribun în pref. lui Axente.

Muntean Vasile, tribun în pref. lui Axente.

Muntean Ioan, paroch în Bedeleu, centurion.

Murĕșan Grigorie, decurion primar în pref. lui Balint.

Murĕșan Ioan, decurion în pref. lui Balint.

Murĕșan Nicolae, viceprefect, (în un timp făcea servicii între Zdrapți și Mihăileni, la Buteanu).

*) Lăscudean a fost rănit cu ocaziunea intrării în cetatea Alba-Iuliei prin cordonul rebelilor, alor 85 de lănceri români, conduși de vicepref. Ioan Maior. Axente descriind această retragere zice: »Florian Lăscudean fiind greu rănit de o sabie vrășmașă, după trei zile de dureri cumplite a răposat acolo în cetate. Aci merită a se observa, că din cauză, că acest brav tĕnĕr a participat la armarea poporului, familia sa întreagă a fost exterminată de cătră rebeli. (Raport, pag. 64).

Neagoș Ioan centurion în prefectura lui Axente (Broșteni).

Negu I., centurion în prefect lui Axente.

Nemeș Ioan, învățător în Abrud, spânzurat de rebeli la 1848 în Baia-de-Criș.

Nemeș Ioan, centurion în Roșia pe Secaș.

Nemeș Vasile, tribun în pref. lui Balint.

Nicola, fiul parochului din Geoagiu, centurion, a eselat la Bedeleu.

Nicola Mateiu, tribun, joacă rol la Ponorul-Remeșii (e în viață, avocat în Abrud).

Niculifă Ioan, centurion în pref. lui Axente.

Olteanu Iacob din Vaideiu (de pe Câmpie), tribun în pref. lui Moldovan, a eselat în lupta dela Fântânele.

Pinciu Ioan, din Rășinari, cancelist la tabla reg. vicetribun în pref. Sibiiului.

Pop Ioan, tribun în pref. lui Axente

Pop Nicolae, tribun în pref. lui Axente. (Va urma).

Revașul școlii.

Concurse școlare. Este scris concurs pentru ocuparea posturilor învățătoarești la școlile gr.-or. din comunele *Sîrbova* și *Sculea* (ppresb. Buziașului, diecesa Caransebeș). Termin de concurs 30 zile. — Pentru întregirea posturilor învățătoarești la școlile gr.-or. din: *Cara*, *Feneșel* și *Rogojel* (protopresbiteratul *Clujului*). Salar 300 fl. și cuartir. Termin de concurs 15 zile.

„Andrei Șaguna”. Societatea de lectură a seminaristilor din Sibiu în ședința sa ținută la 14 Septembrie a. c. sub presiulul prea on. domn director seminarial *Dr. Eusebiu Roșca*, s'a constituit în modul următor: De președinte s'a proclamat dl profesor seminarial *Demetriu Comșa*; vicepreședinte și președinte al comitetului a fost ales: *Constantin Flămînd*, cleric curs. III.; archivar și notar al corespondențelor: *Andrei Ludu*, cleric curs. III.; redactor al foii *„Musa”* *Georgiu Burlea*, cleric curs. III.; notar al ședințelor societății: *Vasile Runcean*, cleric curs. II.; controlor: *Georgiu Petrinca*, cleric curs. III.; bibliotecar: *Sebastian Stanca*, cleric curs. II.; cassar: *Onoriu Sas*, cleric curs. I.; vicebibliotecar: *Ioan Sporea*, pedagog curs. I.

În comisia literară au fost aleși: *Nicolau Șandru*, cleric curs. III., *Zenovie Popoviciu*, cleric curs. III., *Ioan Oțoiu*, cleric curs. II., *Ilariu Gonția*, cleric curs. II., *Patriciu Marcu*, cleric curs. I., *Georgiu Tulbure*, cleric curs. I., *Eugeniu Popescu*, pedagog curs. III și *Ioan Chioariu*, pedagog curs. II.

CRONICĂ.

Hai să dăm mână cu mână, cei cu inimă română! — De cuprinsul acestor vorbe sfinte a fost însuflețit Românii nostri din *Turdaș* (lângă Orăștie), când au pus umăr la umăr, au dat mână cu mână, gr.-or. cu gr.-cat. și uniți într'un gând, cuprinși de o simțire sfântă, s'au hotărât a ține o unică școală bună românească.

Tot de acel sentiment sfânt fiind însuflețit Românii din *Romos*, au urmat exemplului dat de frații lor din *Turdaș*, și au îmbinat și ei cele două

școli ce le aveau până acum, în una și bună.

Frumos exemplu de imitat!

Sinodul protopresbiteral gr.-or. al *Hafegului*, ținut în 23 Septembrie n. la cercetarea Consistoriului a hotărât menținerea și mai departe a tractului (e vorba, ca protopresbiteratele arhidiecesei să se reducă dela 34 la 20).

Din prilejul acestui sinod protopresbiteratului a introdus o inovație bună. Pe preoții cari s'au prezentat la sinod în costum civil i-a pedepsit cu câte 2 coroane în favorul fondului protopresbiteral.

De ce's bune însoțirile? Ni-se scrie: Un Român dintr'o comună de lângă Cluj, întrebând fiind de ce ia cucuruz din magazinul de bucate, a răspuns: „Să-mi plătesc necazurile. Sunt dator în porție (dare), bani împrumut nu capăt: fiindcă capăt cucuruz, voi lua cucuruz, îl voi vinde și m'oiu plăti de dare. Vedeți că e de folos și magazinul de bucate. „*Chimu*”.

Stipendii pentru curs de viierit. Comunitatea de avere grănițerească din *Caransebeș* eserie concurs la trei stipendii pentru tineri cari ar dori să cerceteze cursul de viierit, care se va deschide în *Miniș* la 1 Ianuarie 1900 și va dura un an. Stipendiile constau din întreținerea completă pe durata cursului. Cererile, provăzute cu atestat de botez, de moralitate dela primăria comunală, școlastic și medical, sunt a se adresa până la 15 Octombrie comitetului comunității de avere în *Caransebeș*.

Magistratul Aiudului a hotărât să remunereze cu anumite sume pe cărașii cari în cas de incendiu mai în grabă vor sosi cu buți de apă la fața locului. Mărimea sumei o va stabili magistratul amăsura mărimei pericolului și grăbniceii cu care vor alerga cărașii cu carile lor cu apă.

Nemții și Maghiarii. O școală din Cluj la începutul anului școlar comandase dela o librărie din Berlin o mapă a Europei. Mapa a sosit, dar pe ea Ungaria ca n palmă. Era numai *„Österreich”*. Profesorul de geografie a retrimis-o cerând alta pe care în loc de *„Österreich”* să fie *„Österreich-Ungarn”*. Librarul a dat profesorului răspunsul următor:

»Rogu-vă, domnilor, nu umblați cu cărcofeli și nu înotați așa tare în șovinism. Mai ales d-tre ardelenilor vă stă aceasta foarte prost, dacă și d-tre vă luați după *csikos-ii* din Budapesta. Ardealul casa habsburgică l-a recucerit dela Turci, ca provință de sine stătătoare, și l-a făcut tocmai așa de *„Kronland”*, ca și Bucovina ori celelalte provințe ereditare. Pentru d-tre e irrelevant ori de Ungaria de sine stătătoare este, sau nu?, ba, ca membri ai marelui *Österreich* nici nu vă poate fi în interes, să vă slăbiți patria de dragul aventurierilor budapestani bolnavi de grandomanie. Învățați d-tre în privința această dela frații d-tre Sași, noi am făcut această chartă după indicațiunile primite dela ei și nici prin gând nu ne trece s'o reprimim».

»*Tiszántul*«, din care scoatem acestea spune, că școala din Cluj va sili librăria pe cale judecătorească să iee înapoi mapa.

Moștenitorii tronului României, prințul Ferdinand și soția sa au fost invitați de Țarul să petreacă în Livadia câteva zile, unde după reîntoarcerea dela *Dramstadt*, în Noemvrie, va petrece părechea imperială a Rusiei.

Un băiat sas, al cărui nume corespondentul a uitat să ni-l comunice, s'a

sinucis în Nădlac, spânzurându-se. În Nădlac, ca și prin alte comune din Ungaria, sunt mulți băieți sași din Transilvania duși la meserii. Dintre acestia era și nenorocitul sinucis.

Băiat cu două capete. În *Almás-Kamorás* o femeie a dat naștere unui băiat cu două capete. Din trunchiul normal dezvoltat erau crescute două gâturi, fiecare cu câte un cap deplin dezvoltat. Capetele sēmēnau perfect unul cu altul. Băiatul s'a născut mort.

Dar bisericesc. Ana Muntean, măritată Șofron Zamă din Geomal, vënd jertfele cele mari ce le are comuna noastră cu edificarea bisericii și a caselor parochiale și încântată de frumseța acestora, a dăruit sfintei biserici un ornat prețesc pentru morți, în preț de 24 fl. v. a. în semn de recunoștință față de comuna ei natală, *Gârbova-de-jos*. D-zeu să i răsplătească cu darurile sale cerești și să i afle mulți imitatori.

Simion Marcu,
par. gr.-cat.

Logodnă. *Procopiu Șimian*, învățător și d-șoara *Ana Lazarovicu*, învățătoare în Foeni, vestesc că s'au logodit.

— Dl *Ioan D. Șorțan* din *Sohodol*, teolog abs. și d-șoara *Elena Ionuț* din *Bucium-Șasa*, vestesc că sunt logodiți.

Europa peste 50 ani. Revista ilustrată *„Gim”* din *New-York* a publicat săptămăna trecută o chartă a Europei la anul 1950. Pe charta aceasta, în locul Franței dispărute sunt întinse hotarele Germaniei și Italiei. Deasemenea sunt incorporate la imperiul german Belgia, Hollanda și partea vestică a Austriei. Ungaria încă e dispărută, trecend teritoriul ei în posesia României și Rusiei. A Rusiei va fi și întreagă Peninsula-Balcanică.

Din Cianul-mare ni-se scrie: Subscrisul oficiu parochial își ține de datorință a aduce mulțumită și recunoștință credincioșilor: *Alesandru Berindeanu*, care în primăvară a mai dăruit un candelabru de sticlă pentru înfrumșetarea bisericii noastre, și acum împreună cu *Alesandru Cucu* și vduva *Crucea Cucu* a dăruit sf. evanghelie cu litere străbune în preț de 13 fl.; *Raveca Berindeanu*, soția lui *Alesandru* o față de bumbac foarte frumoasă pe sf. altar; vduvele *Maria Pop*, *Danila Pop*, *Ilaria Pop* și *Sandica Pop* 2 prapore de postav negru pentru înmormentări; *Ioachim Cenanu* o cădelniță de argint de China, *Elisafta Porcilă* un stichar de geolgiu și *Stefan Culcuș* o față curată pe masa de proscomidit. Pentru cari fapte adevărat creștinești, rog pe D-zeu să le răsplătească după vrednicie și să le însemne în cartea vieței.

Oficiul parochial gr.-cat.

Cianul-mare, 2 Oct. n. 1899.

Iuliu Socol,
cooper. gr.-cat.

Blanchete noue de cambii. Cu finea lunei Septembrie vechile blanchete de cambii au fost scoase din circulație, introduse fiind blanchetele noue, provăzute cu timbre în valută de coroane. Camera comercială face cunoscut, că blanchetele cele vechi se pot schimba în blanchete noue la oficiul regiilor tutunului (trafice mari) până în 31. Decembrie 1899.

Nebunit în închisoare. *Török Sz. Nándor*, socialist din *Félegyháza*, om cu stare bunișoară, osândit la șapte luni închisoare ordinară și șese luni închisoare de stat, — a nebunit în pușcăriile *Seghedinului*.

Înștiințare. Strămutându-mi locuința din Reteag, rog prin aceasta pe prietenii mei a-mi adresa epistolele aci, în Sibiu (Nagy-Szeben), Quergasse nr. 15.

Ioan Pop Reteganul.

Pedepsirea negrijei. Astă-toamnă, la slobozirea buturilor de vin în pivnițele comerciantului Abraham Reissmann din Beiuș, lucrătorul Pavel Bogosel a ajuns între două buți, cari l-au strivit. Pentru această nenorocire tribunalul a luat pe Reissmann la răspundere. În firul cercetării s'a adevărit, că n'au fost luate măsurile de precauțiune, pentru ce tribunalul a osândit pe Reissmann la șese luni de temniță.

Scandal în Subotița. În adunarea generală a reprezentanței orașului Subotița (Szabadka) ținută săptămâna aceasta, Augustin Mamuzics a cerut dela primar să facă dare de seamă despre împrumutul de jumătate milion al orașului, căci el (Mamuzics) are bănuțel, că s'ar fi comis anumite mănăcături cu acest împrumut. În mijlocul unui sgomot colosal primarul a strigat lui Mamuzics:

— D-ta ești un mișel, un șarlatan.

Mamuzics scoțând din buzunar un revolver a replicat primarului:

— Te împușc, miserabile, ca pe un câne.

Căpitanul de poliție a sărit să facă pace, ear' fișpanul a închis ședința.

Neastâmpăr primejdios. În Viena doi ștregari aprinzându-și țigarele au aruncat chibritul, anume, pe fusta unei fete ce ducea în brațe un băiat. Hainele au luat foc și în scurt timp nenorocita era numai flacări. La țipetele ei i-au alergat în ajutor trecătorii, dar pe când li-a succedat să stingă hainele, trupul nenorocitei era deja plin de rane de arsură. Băiatul, prin minune, a scăpat neatins de flacări. Ștregarii s'au făcut perduți.

Adevărat să fie? Din Sân-Mihaiul de Câmpie ni-se scriu următoarele:

Curatoratorul și mai mulți poporenii din comuna gr-cat. din Sân-Mihaiul de Câmpie, prin luna lui Februarie a. e. au cerut dela consistorul din Blaj, de ajutor în oficiul preoției pe Grigoriu Manoila, în locul lui D. Ioan Balint, care atât e de bolnav, încât nu mai poate servi. Consistorul din Blaj rugarea alor vre-o 70—80 credincioși o a respins, deși clericul sus numit a fost unul din cei mai buni teologi, și în locul lui a denumit de cooperador pe dl **Alexandru Valea**, care așa de bine începe a se purta, încât la o înmormântare la un Armean cu numele **Angyal Sándor** în 23 l. e., predica a ținut-o în limba maghiară, deși ascultătorii toți au fost Români, afară de vre-o 5—6 Unguri, cari încă știu românește foarte bine. Pentru-ce a ținut dl Valea predică în limba maghiară nu-mi pot explica, deci îl rog când i-se va da ocaziune să-mi spună. Îl întreb apoi mai departe pe dl Valea, că dacă de pe acum începe astfel, ce va face când va căpeta ajutor și congruă dela stat?

Avis! Comunele, cari voesc să înființeze cor în 4 voci, se pot adresa la dl Teodor Crișan, învățator gr-cat. în Bucea (Bucsa), comitatul Bihor, care este cântăreț bun și priceput în muzică.

Lupta limbilor culte. Statisticianul englez Levis Carnoc a compus, după „Rh.-Westph. Zeitung” o interesantă statistică despre cum s'au răspândit din secolul al XV-lea până acum cele mai însemnate limbi culturale: engleză, germană, rusească, franceză, italiană și spaniolă, și despre prospectele lor pentru secolul XX. Tabela compusă

de numitul statistician arată, că la sfârșitul secolului XV. vorbeau limba engleză 4 milioane de oameni, cea germană 10 milioane, cea rusească 3 milioane, franceza 10 milioane, italiana 9½ milioane, ear' spaniola 8½ milioane. La sfârșitul sec. XVI. engleza o vorbeau 6 milioane, germana 10 milioane, ruseasca 3 milioane, franceza 14 milioane, italiana 9½ milioane, spaniola 8½ milioane. La sfârșitul sec. XVII. engleza 8½ milioane, germana 10, ruseasca 3, franceza 20, italiana 9½, spaniola 8½ milioane. La sfârșitul secl. XVIII. engleza 20, germana 31, ruseasca 30, franceza 31, italiana 15, spaniola 26 milioane. La sfârșitul secl. XIX. vorbeau engleza 116, germana 80, ruseasca 85, franceza 52, italiana 54, spaniola 44 milioane de oameni. Dacă înaintarea va rămâne tot astfel, la sfârșitul secl. XX. vor vorbi engleza 640, germana 210, ruseasca 233, franceza 85, italiana 77 și spaniola 74 milioane de oameni.

Esposițiile economice din Sibiu. Încunostiințăm prin aceasta și înainte de publicarea programelor speciale, că esposiția de **poame** se va ține în zilele din 22—29 Octomvrie n. în frumoasa sală a pavilionului „Reuniunii de patinagiu” (strada Schewis, lângă „Gesellschaftshaus”), ear' cea de **vite** în 27 Octomvrie n. pe locul de patinagiu.

Ne luăm voe a atrage și cu acest prilej atențiunea cărturarilor noștri asupra **apelului** publicat și îi rugăm cu frățească dragoste să binevoiască a insista pentru constituirea **comitetelor locale**, cari să colecteze obiectele de spus și să îndemne la participare.

Sibiu, 5 Octomvrie n. 1899.

Comitetul central al „Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiu.”

Dem. Comșa, Vic. **Tortășianu,**
președinte. secretar.

A apărut. „**Almanachul învățătorului român**” pro 1899—1900. *E de toată frumuseța ca exterior și de tot interesul ca cuprins. Se recomandă de sine tuturor, îndeosebi învățătorilor noștri. Se poate abona la noi.*

Filoxera. În Căptălanul de Murăș (cercul Uioarei) constatându-se în vii filoxera, hotarul comunei a fost pus sub carantină.

Calcularea în coroane. Precum e știut, dela 1 Ianuarie 1900 intră în vigoare calcularea în coroane. Cu respect la aceasta ministrii tuturor resorturilor au dat deja ordinațiune circulară oficianților de sub jurisdicțiunea lor, ca în cărțile de comptabilitate, în loc de florini și creițari în valuta austriacă să inducă valorile în coroane și fileri, ear' în loc de prescurtarea „fl. cr.” să întrebuițeze c. și f. Peste tot se îndrumă oficianții să poarte grijă, ca dela intrarea în vigoare a calculării în coroane pe toate imprimătele și în toate afacerile să se folosească numai această calculare.

Palatul școalelor din Caransebeș. (ungurești) a fost inaugurat și predat destinațiunii în 5 Octomvrie. E un edificiu monumental, făcut după planurile arhitectului Baumgarten, și a costat 150.000 fl. Este loc în el pentru 6 clase elementare de băieți, 6 clase civile de fete, 8 clase elementare de băieți și 6 clase elementare de fete, apoi două sale mari pentru școala învățăcelilor de meseriași și o sală de gimnastică. Lângă școală e cuartirul directorului școalei civile.

De pe la noi.

— *Dela raportorii noștri.* —

Comitatul Făgărașului, 28 Septemvrie n. — Cu începutul acestei luni ne-a plouat mereu, doar' vre-o 3—4 zile am avut fără ploaie, cucuruzele au întârziat cu coacerea, de sămănat aproape nime nimic. De trei zile avem senin și bine și dacă timpul ține mai mult așa, toate se vor îndrepta. În 1 Septemvrie a ars un grajd în **Beșimbac**. În 10 Sept. noaptea la 11 ore în **Viștea-de-jos** au ars două șuri cu tot cuprinsul din ele: șura primarului și a unui vecin al seu. Focul se zice că a fost pus de niște dușmani ai primarului. În 14 c. pe la orele 2 din zi au ars două șuri în **Cinculmic**, lângă Olt, focul s'a iscat din cauza unor copii cari au voit să coacă mere.

Datoria de creștin ne impune, ba chiar și legea ne obligă ca la casuri de incendiu să sărim într'ajutorul acelor oameni, unde se întâmplă incendiul; pe aici pe la noi ved că oamenii stau la astfel de casuri nepăsători. La **Beșimbac** din comunele învecinate n'au sărit nime într'ajutor, în **Viștea-de-jos** au dat ajutor numai **Feldiorenii**, în **Cinculmic** numai **Sâmbetenii-de-jos**.

Avem de vre-o 10—15 ani lege de pompieri, mă mir că cum de într'atăta timp n'au putut străbate până și la noi în acest fericit comitat!

Avem statut de pompieri al comitatului întărit de Înaltul minister reg. de interne sub nr. 55.983 din 13 August 1890. În comitatul Făgărașului aproape în nici o comună nu există pompieri reguțați după lege. Ș.

Micși, 26 Septemvrie n. — În comitatul nostru, Turda-Arieș, s'a început o lege nouă, prin care sântem mântuiți de coleră. De vre-o câțiva ani a fost interzis țeranilor de a mai topi cânepa în sat, că face boală. Pe cel-ce se opunea noiei legi îl pedepsea în bani și îl băga la umbră. Căutau deci a o aduce numai topită în sat să o uște și melița. În anul acesta sântem de tot mântuiți de coleră. A fost interzis de a aduce cânepa chiar și topită în sat. A uscat-o care cum a putut pe câmp și acolo a și melițat-o. Ce să faci, că doar' e lege? Cu ploile acestea cânepa a fost scoasă și vre-o 2 săptămâni a stat tot în ploaie, până toată putrezea, ba o mai și înstrăinau.

Nu vom ave cânepă, dar' nu vom fi nici cu ciună. Așteptăm ca peste un an să nu fie iertat a o sămăna de loc, apoi oamenii vor umbla cu piei de capră, căci bumbacul e scump.

„Chimu”.

RIS.

Ar mucezi.

La un examen cineva a întregat pe un elev, că pentru-ce în rugăciunea Tatăl nostru cerem dela D-zeu ca să ne dea pâinea cea de toate zilele și, de ce oare nu-l rugăm să ni-o dea pentru o săptămână sau pentru o lună sau și mai bine pe un an întreg?

— Pentru-că atunci ar mucezi, răspunse elevul.

Împart. de **Teodor Toma**.

POSTA REDACȚIEI

Abonentului din Cenade. Temele se vor rezolva în scurt. Manualul de veterinărie se află sub tipar. În curând va apăre. Legea de câmp din 1892 la librăria „Révay” în Budapesta, cu 1 fl. 25 cr.

Pentru redacție și editură responsabil: **Andrei Baltes**
Proprietar: „Pentru „Tipografia” societate pe acțiuni: **Iosif Marschall**

Calendarul săptămânii.

Zilele	Calendarul vechiu	Calendar. nou	Sărele
	Dum. a 16-a d. Ros., gl. 7, sft. 5.	rés.	ap.
Dum.	26 † Ad. S. Ioan Ev.	S Brigita	6 28 5 32
Luni	27 Muc. Calistrat	9 Dionisie	6 30 5 30
Marți	28 Cuv. Hariton	10 Franc. Bor.	6 31 5 29
Merc.	29 Cuv. Chiriac	11 Emilian	6 33 5 27
Joi	30 Muc. Grigorie	12 Maximilian	6 35 5 25
Vineri	1 Apost. Anania	13 Coloman	6 36 5 24
Sâmb.	2 Muc. Ciprian	14 Calist	6 38 5 22

Tirgurile din săptămâna viitoare după căl. vechiu.

Luni, 27 Septembrie: Birchiș, Bözöd, Deregneu, Ciuc-Sân-Domocoș, Crasna.

Marți, 28 Septembrie: Alpret, Brețcu, Cohalm, Sepși-Sân-Georg u (o zi înainte tirg de vite), Trascău.

Mercuri, 29 Septembrie: Arpașul-inf., Geaca, Iliamurășană, Sălășpatac.

Joi, 30 Septembrie: Gradiștea (Várhely).

Vineri, 1 Octombrie: Micăsasa.

Sâmbătă, 2 Octombrie: Roșia-montană, Terebeș.

Duminică, 3 Octombrie: Dicio-Sân-Mărtin, Năsăud, Petroșeni, Praid, Suia.

Doi mari Metropoliți ai Românilor
Andrei bar. de Șaguna

și
Alexandru Sterca Șuluțiu.

— Portrete frumoase. —

Lucrate la Viena, în fototipie, fiecare separat, pe hârtie fină de carton; sânt foarte potrivite tablouri în casa fiecărui Român.

Prețul unui exemplar 25 cr.

Librăria „Tipografiei“,
soc. pe acțiuni, Sibiu.

„Tipografia“, societate pe acțiuni în Sibiu.

Luptele Românilor.

Articoli istorici-politici
de
Doctor Romanus.

Broșură de 120 pag. cuprinzând 16 excelente articoli asupra mersului istoric al luptelor noastre politice. O lectură foarte de actualitate

Prețul 50 cr.

„Tipografia“, soc. pe acțiuni, Sibiu.

„Istoria Transilvaniei“

de

George Barițiu.

Monumentalul op al regretatului nostru istoric: „Părți alese din istoria Transilvaniei pe 300 ani din urmă“, se poate procura de acum

cu preț redus!

Volumul I.

broș. în loc de fl. 4.20 numai cu fl. 2.50, leg. fl. 3.30.

Volumul II.

broș. în loc de fl. 4.— numai cu fl. 2.—, leg. fl. 2.80

Volumul III.

broș. în loc de fl. 2.80 numai cu fl. 2.—, leg. fl. 2.80.

Opul întreg:

broș. în 3 vol. în loc de fl. 11.— numai cu fl. 6.50 = șese florini și cincizeci cr. v. a., leg. fl. 8.60.

Aceasta carte n'ar fi iertat să lipsească din casa nici unui bun Român.

KATHREINER
cafeea de maltă
Kneipp.

Bunicii și mie!

Probat de mai mulți ani ca cel mai escelent adaus la cafeaua de bone. — Recomandat de medici celor ce sufer de nervi, inimă, stomac, anemie etc. — În sute de mii de familii cea mai plăcută cafea.

[1] 8-10

„TIPOGRAFIA“, SOCIETATE PE ACȚIUNI, SIBIU.

Scrierile eminentului și simpaticului poet și prosator

Al. Vlăhuță,

se află de vânzare pe lângă prețurile originale și anume:

„Iubire“, *poesie* (1888—1895), editura Carol Müller 1896 fl. 1.50

„Dan“, *roman*, editura librăriei E. Graeve & Comp. 1894 (1 vol.) fl. 1.75

„Dan“, *roman*, Biblioteca pentru toți, 4 nri. editura Carol Müller 1896,

2 volume à 32 cr. 64 cr.

„Din goana vieții“, ediția III. (1895) fl. 1.75.

„Din goana vieții“, (Biblioteca pentru toți, 3 nri), edit. C. Müller 48 cr.

„Icoane sterse“, nuvele, (Biblioteca pentru toți), edit. C. Müller 16 cr.

„Un an de luptă“, ed. C. Müller, 1895 fl. 1.25

— Cel mai nou volum de nuvele: —

„În vîltoare“, *nuvele*, editura Miloșescu 1896 fl. 1.—

Comandele se se adreseze:

„Tipografia“, societate pe acțiuni, Sibiu.

Dr. Vuia

reîntors dela băi 'și-a reînceput practica medicală în [48] 1-3

Arad, strada Sina
vis-à-vis de seminar.

Aruncați la o parte bretelele și brăcinarele!

Să ceară fie-cine, de probă, „Goliath“, ținătoare de pantaloni spirale, igienice, — pe lângă respirație liberă, permite corpului ținută plăcută, sănătoasă, se nimereste la ori-ce pantaloni, nici o stringere, nici un nasture, nici o împedecare a respirației. Bucata 75 cr., 2 bucăți fl. 1.40, 3 bucăți fl. 1.80, cu rambursă, ori trimiterea înainte a prețului (se poate și în marce postale).

Pentru cele cari nu convin, prețul se restituie.

Venzători se caută pretutindenea.

Strauss,
Viena, IV., Pelikangasse nr 6.

Sunt foarte mulțumit cu cele trei bucăți „Goliath“, pe cari mi-le-ați trimis, și doresc, ca novitatea aceasta să fie răspândită în cercuri cât mai largi.

Arbesthal, N. Ostr.

[40] 3-8 **Hrban,** director școlar.

Doi băieți

se primesc ca **învățacei** în
franzelăria lui

Petru Moga,

Sibiu, strada Cisnădiei nr. 44.

[49] 1-2

La librăria „Tipografil“, soc. pe acțiuni
n Sibiu se vënd:

Operele preotului Kneipp:

Sfaturi

asupra

sănătății copiilor sau îngrijirile

ce trebuiesc date copiilor bolnavi și sănătoși.

Prețul 1 fl. v. a.

Precum și

CURA DE APĂ.

Cum trebuie să trăiți.

Testamentul meu și Conferențe publice.

Prețul 1 fl. 50 cr.

La „Tipografia“, societate pe acțiuni în
Sibiu, se află de vëndare:

Cea mai nouă

Carte de bucate

a

bucătăriei

române, franceze, germane și maghiare

cuprinzând rețetele cele mai bune pentru a
pregăti în modul cel mai potrivit ori-ce fel de
bucate, delicatose sau beuturi gustoase.

Se vinde cu preț scăzut (dela 2 fl.) acum
numai cu 1 fl. v. a. plus 10 cr. porto
(20 cr. recomandată.)

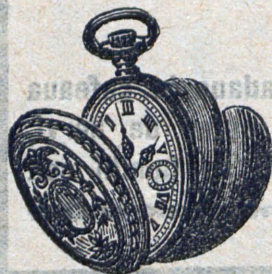
La „Tipografia“, soc. pe acțiuni
în Sibiu se află de vëndare

„POESII“

DE

IOAN N. ROMAN.

Prețul 50 cruceri.

JULIUS ERÖS,

firmă înprotocolată la tribunalul comercial r. u.

MAGAZIN

de oroloage, juvele, tot felul de articole de aur și argint.

Oroloj de buzunar remontoir-nichel	dela 2.50 până 6 fl.
Oroloj de buzunar remontoir-argint	> 4.50 > 10 >
Oroloj de buzunar remontoir veritabil argint-tula, cu părți de aur	> 9.— > 15 >
Oroloaje pentru dame din aur, veritabil de Genf	> 12.— > 35 >
Oroloaje pentru domni d'n aur, veritabil de Genf	> 20.— > 80 >
Deșteptător de nichel, marcă fină	> 2.— > 3 >
Oroloaje cu pendul franc., cu resare, în cutii frumoase	> 5.— > 15 >
Oroloaje cu pendul vieneză cu ponduri	> 14.— > 35 >
Oroloaje de părete, diferite modele	> 2.— > 15 >
Lanțuri de gât pentru dame, de aur	> 6.— > 20 >
Lanțuri de oro'oaje pentru dame, de aur	> 9.— > 30 >

Lanțuri de oroloaje pentru d-ni, de aur	> 20.— > 70 >
Inele de aur de tot felul	> 2.— > 12 >
Inele de aur cu diamant veritabil	> 6.— > 25 >
Inele de aur cu brilliant veritabil	> 12.— > 150 >
Inele de aur cu brilliant imitat,	> 3.50 > 6 >
Cercei de aur de tot felul	> 2.— > 6 >
Cercei de aur cu diamant veritabil	> 6.50 > 40 >
Cercei de aur cu brilliant veritabil	> 23.— > 250 >
Cercei de aur cu brilliant imitat	> 3.50 > 6 >
Brățare de aur de tot felul	> 10.— > 20 >
Broșe de aur de tot felul	> 6.— > 20 >
Lanțuri de oroloj și de gât din argint	> 1.— > 4 >
Cercei și inele de argint	> —.80 > 2 >
Brățare și broșe de argint	> —.80 > 5 >

Juvere de tot felul dela 15 cr. (preț de facon) până la 15 fl., precum și amulete, ju-ju-uri, lanțuri, brățare, medalii broșe, aoe de cravată, tabachiere și țititoare de țigarete, tacâmuri, chibritelnițe, sugarete, nasturi de manșete etc.

Fiecare obiect de aur sau de argint e esaminat și probat din ofiolu și pe fiecare bucată se poate vedè esact proba oficioasă (marca oficioasă); eu garantez în scris pe dol ani pentru mersul bun al oroloajelor mele. Toate comanda le efectuesc imdeiat, pe lângă rambursă sau trimitere antioipativă a prețului, cu îngrijire.

Reparaturi de tot soiul se esecută bine și conștientios.

Rugându-mă pentru numeroase binevoitoare comande, semnez cu deosebită stimă

JULIUS ERÖS,

Strada Cisnădiei 3. Sibiu. Strada Cisnădiei 3.

(Edificiul „Transilvania“).

[44] 4-52